

Аввал англаб, кейин билиб, сўнгра кўрмоқ 4-бет

Ishonch

*Insonga naf
keltirish —
oliy baxt*

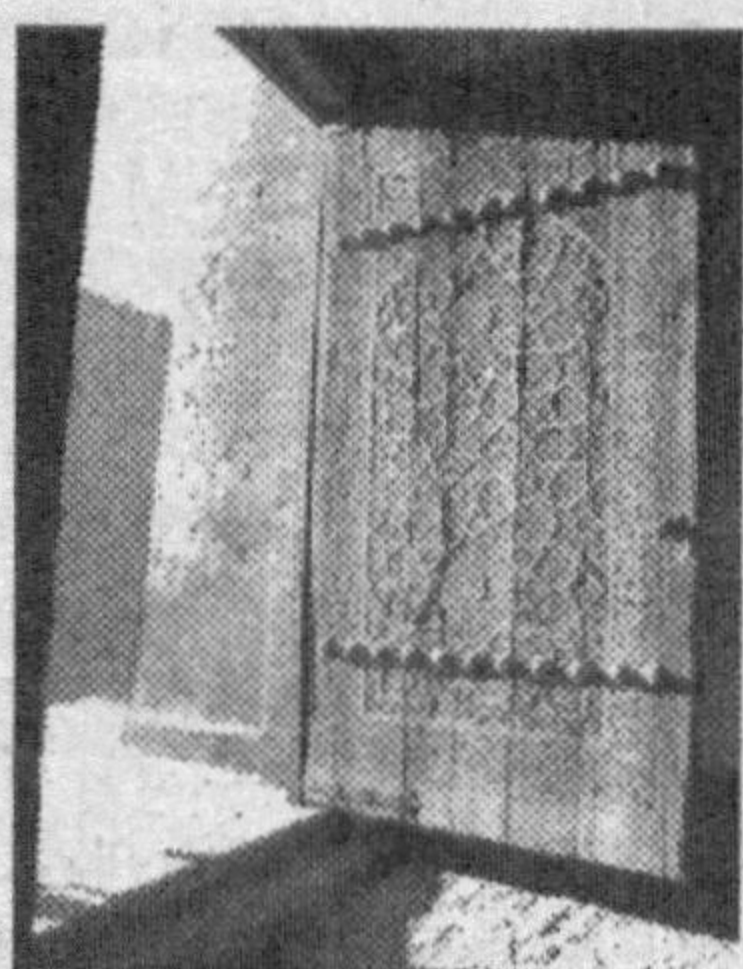
2008-yil 29-may

№ 66 (2479)

payshanba

Ijtimoiy-iqtisodiy gazeta * E-mail: ishonch-doverie@mail.ru * Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqq boshlagan

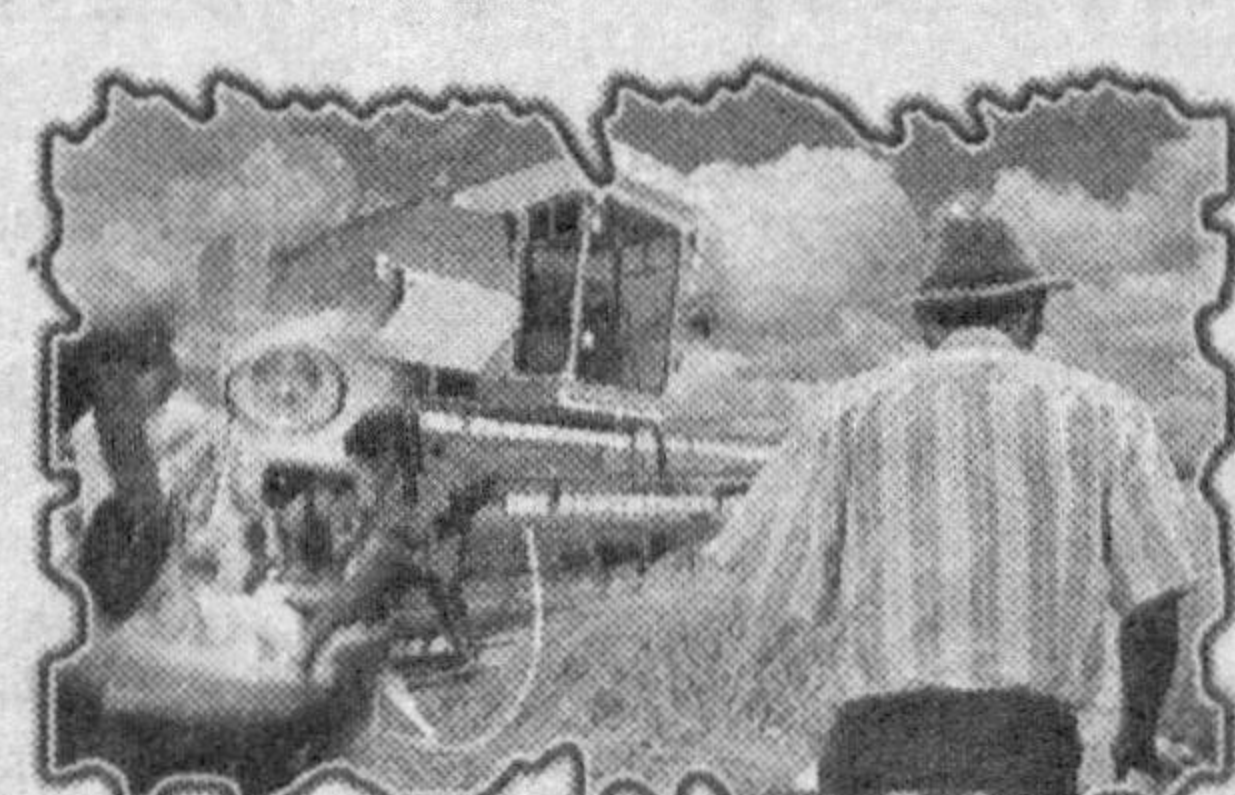
Ўзбек
маънавиятининг
ўз тарозиси
бор

Асл санъат ўлмайди

«Мени йўқотма»

Тўрт бора ўлган одам

Ракурс

«Мен
хастаяму...»

Ёшлар газетасида
ишлайман. Яқинда тахри-
риятимизга Фаргона
вилоятдан ёш талаба-
журналистлар келиб,
амалиёт ўтаб кетишди.
Уларнинг тиришқоқлиги,
интилувчанлигига таъриф
йўқ. Довон оша яхши
ниятлар билан келиб,
тажриба орттириб кетишга-
нининг ўзиёқ мақтовга
лойиқ.

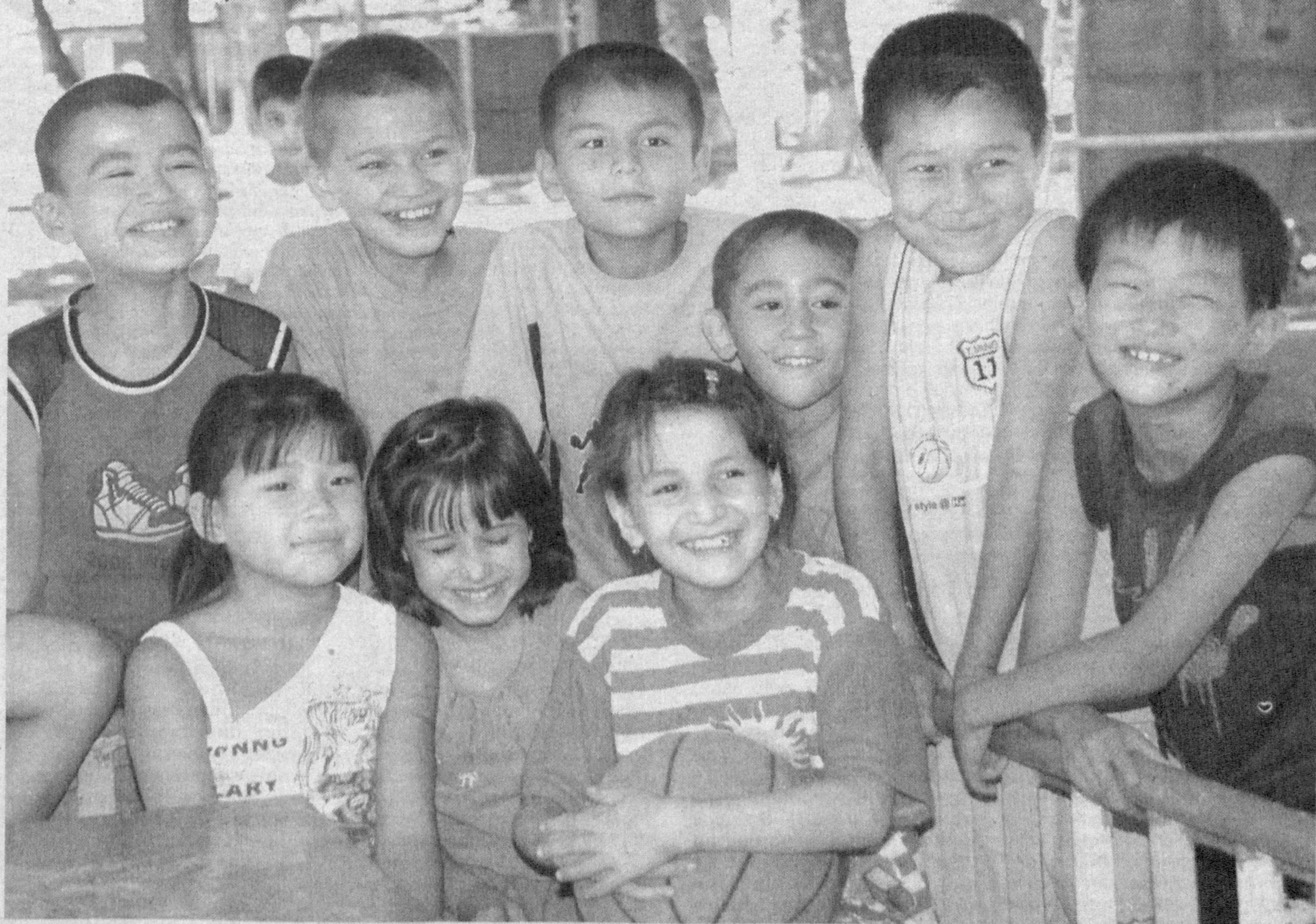
Қизиқ ҳолат. Бизга Фар-
гонадан амалиёт ўташ учун
келишадиган, ёнгинамизда,
пойтахтнинг нуфузли уни-
верситетларида журналис-
тикадан таҳсил олаётган
аксар тенгдошларимиз ҳеч
бўлмаганда ҳафтада бир
маротаба тахририятлар
эшигини «зиёрат» қилмас-
ликларига таажжубланасан
киши.

Ўзим ҳам талабаман.
Узоққа бормай-да, ўзим-
нинг курсдошларимни ми-
сол қила қолай. Ҳисобла-
сам, ярмимиз амалиёт
қозонига «печат» урдириш
учунгина тахририятларга
борар эканмиз. Бу, ҳар олти
ойда бир марта «амалиёт»-
га борамиз, дегани...

Журналист — жамият
шифокори, деган жаранг-
дор гап бор. Афсуски, ўзи-
миз айрим «қасаллик»-
лардан холи бўлмай туриб,
эртага шифокор бўла оли-
шимизга жуда-жуда ишон-
гим келади-ю, аммо...

Элмурод НИШОНОВ,
ЎзДЖТУ талабаси

1 июн — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кун

Дунёнинг тилаги, самари ҳам биз,
Ақл кўзин қораси — жавҳари ҳам биз.
Тўғарак жаҳонни узук деб билсак,
Шаксиз унинг кўзи — гавҳари ҳам биз.

Умар ҲАЙЁМ

2008 йил — Ёшлар йили

Яқинда таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Қашқадарё вилоят кенгашининг ташаббуси билан Қарши давлат университети ва Қарши муҳандислик иқтисодий институтда иқтидорли ёшларнинг илмий, ижодий интилишларини қўллаб-қувватлаш, уларнинг, маданий, маънавий савиясини ўстириш, илмий тадқиқот фаолиятига жалб этиш, қобилият ва иқтидорларини тўла намоён этишга қаратилган «Фан, тараққиёт ва ёшлар» мавзусидаги анъанавий илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Иқтидор баҳоси

Унда асосий эътибор иқтидорли талабалар, магистрлар аспирантлар ва тадқиқотчиларнинг илмий фаолиятларига қаратилди.

Икки кун давом этган конференция ёш аспирантлар, магистрлар ва талабалар орасида кўплаб иқтидорли ёшлар борлигини кўрсатди. Шундай ёшлардан 50 нафарга яқини вилоят кенгашининг дипломи ва қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар.

Шахло ТУРСУНОВА,
Таълим ва фан ходимлари
касаба уюшмаси Қашқадарё
вилоят кенгашининг
мутахассиси

Мафтункор ранглар жилоси

Хатирчи туманида ёшлар ўртасида «Мафтункор ранглар жилоси» кўрик-танлови ўтказилди. Танловда 21 нафар ногирон ўқувчи йигит-қизлар ҳам қоғоз саҳнига туширилган сара асарлари билан иштирок этишди.

Истеъдод мисоли чақмоққа ўхшайди. Фолиб деб топилган ёшлар орасида 5 нафар ногирон ўқувчи ҳам бор. Танлов фолиблари бўлим ҳамда таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Хатирчи туман кенгашининг Фахрий ёрлиғи ва эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Мансур ЗОИРОВ

Ўзбекистон ёқилғи-энергетика комплекси, кимё саноати ва геология ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Қашқадарё вилоят вакиллиги «Муборакнефтьгаз» унитар шўъба корхонаси касаба уюшма кўмитаси таркибидаги Кўкдумалоқ, Зеварда, Помук-Алан-Қўлтоқ цех касаба уюшма ташкилотларида Президентимизнинг «Миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш борасида олиб борилаётган ишларни ўрганиш мақсадида фаоллар ўқув-семинарини ўтказди.

Юксак маънавият — келажак пойдевори

Тармоқ кенгашининг вилоятдаги вакили Ж.Курбонов миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, «Муборакнефтьгаз» унитар шўъба корхонаси бошлиғи Ш.Шамсиев йирик саноат гигантининг мустақиллик йилларида иқтисодий салоҳияти юксалиши, вакиллик бош мутахассиси А.Холмуродов бошланғич касаба уюшма ташкилотларида ташкилотчилик ва ташвиқот ишларининг йўлга қўйилиши ҳақида сўзлаб бердилар.

Иззат ҲИҚМАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Ёзги соғломлаштириш

Сирдарё вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши томонидан соғломлаштириш мавсумини уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан муайян ишлар амалга оширилмоқда. Бу йилги мавсумда дам олиш оромгоҳларида 3 минг 300 нафар ўғил-қиз хордик чиқариши кўзда тутилган. «Пахтасаноат» бирлашмаси, «Сирдарёавтойўл», «Сирдарётаъминотсавдо» каби ҳомий ташкилотлар томонидан «Гулистон», «Юбилей», «Турон», «Сирдарё», «Бургутча», «Шодлик» каби оромгоҳларда катта ҳажмдаги қурилиш-таъмирлаш ва ободонлаштириш тадбирлари амалга оширилди.

Мавсум муваффақиятли ўтади

Вилоят халқ таълими, соғлиқни сақлаш, ички ишлар бошқармалари «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши, «Маҳалла», «Соғлом авлод учун» жамғармалари ҳамкорлигида аниқ тадбирлар режаси ишлаб чиқилди. Шунингдек, «Камолот» ЁИХ вилоят кенгаши «Ёшлар йили» Давлат дастури доирасида дам олиш оромгоҳларида турли спорт мусобақалари, суратлар, куй-қўшиқлар танловларини ўтказишни режалаштирган. Бундан ташқари, оромгоҳларда Зулфия номидаги Давлат мукофоти совриндорлари билан учрашувлар ўтказилади, она табиат қўйнига саёҳатлар уюштирилади. Оромгоҳларга жалб этилмаган ёшлар билан ҳам маҳаллаларда, тарбия масканларида давра суҳбатлари, маънавий-маърифий анжуманлар, спорт мусобақалари ўтказилади.

Анорбой НОРҚУЛОВ,
«Ishonch»нинг жамоатчи мухбири

«Намангандонмахсулот» АЖда 579 нафар касаба уюшма аъзоси меҳнат қилмоқда. Ўтган йили ходимларни ижтимоий-иқтисодий химоялаш мақсадида янги иш ўринлари яратилгани айни мўддао бўлди.

Касаначилик шарофати

Акционерлик жамияти томонидан аҳоли қарамоғидаги қорамол ва товуқлар назоратга олиниб, уларга жамият томонидан сифатли омухта-ем маҳсулотлари берилди. Жорий йилнинг 1-чорагида касаначилар томонидан жами 4546 литр сут етказиб берилиб, шундан 1900 литри меҳнат шароити оғир ишчи-ходимларга бепул тарқатилди. Апрель-ойидан бошлаб товуқбоқарлар ҳам жамият ошхонасига тухум етказиб беришни бошладилар.

Ҳозирги кунда жамиятда 60 нафар касаначи актив фаолият кўрсатмоқда.

Э.КАҲҲОРОВ,
«Намангандонмахсулот» АЖ бошланғич
касаба уюшма кўмитаси раиси

«Оқ сув» крем-пишлоқлари

Кўргонтепа туманидаги «Оқ сув» фермер хўжалигида «Оқ сув» тамғаси туширилган сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси «Оқ сув»нинг асосий харидорларидан саналади. Эндиликда маҳсулотлар сони яна биттага кўпайди. Крем-пишлоқ тайёрлаш йўлга қўйилди. Замонавий технология асосида тайёрланаётган ушбу маҳсулот хуштаъмлиги ва витаминларга бойлиги билан барчага манзур бўлаяпти.

Корхонада қисқа фурсатда 3 тоннага яқин янги маҳсулот ишлаб чиқарилиб, мактабгача таълим муассасалари ва коллежларга етказиб берилди.

Абдулҳай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

Япониялик шифокорлар Гулистонда

Япониянинг Жайка Халқаро ҳамкорлик агентлигининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси томонидан таклиф этилган бир гуруҳ мутахассислар ҳамда шифокорлар мамлакатимизнинг бир неча вилоятларида самарали фаолият кўрсатишмоқда.

Кунчиқар давлатдан келган бир гуруҳ акушер-шифокорлар Гулистон шаҳрига ташриф буюришди. Улар тиббиёт муассасаларида бўлиб, аҳоли саломатлигини муҳофаза этиш борасида олиб борилаётган ишлар билан яқиндан танишишди. Шунингдек, маҳаллаларда туғиш ёшидаги аёллар ва ёш оилалар билан суҳбатлашдилар. Аёлларда учрайдиган турли хасталиклар, жумладан, камқонлиқнинг олдини олиш, соғлом фарзандларни дунёга келтириш бўйича қимматли тавсия ва маслаҳатлар бердилар. Гулистонлик аёлларда тажрибали акушер-шифокор Яско Шимада, Жайка мутахассислари Мико Обата, Сато Манами хонимларнинг маърузалари катта таассурот қолдирди.

Тадбир ниятида меҳмонлар ўзлари тайёрлаб келган темир моддасига бой тўйимли пиширилган ва япон миллий таомлари билан мезбонларни сийладилар.

Н.АНОРБОЕВ

Ватанпарварлик йўлида

Давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Бухоро вилоят вакиллиги «Ватанпарвар» кенгаши билан ҳамкорликда ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ва уларни жисмонан чиниқтириш, ҳарбий хизматга тайёрлаш учун ҳарбий спорт турлари бўйича вилоят биринчилигини ўтказди. Фолибларга вилоят вакиллиги ва «Ватанпарвар» кенгаши томонидан қимматбаҳо эсдалик совғалари топширилди.

«Энг яхши китобхон»

Бухоро шаҳар солиқ колледжи талабаларининг маънавий ва маърифий дунёқарашини юксалтириш, бўш вақтларини мазмунли ўтказиш мақсадида «Энг яхши китобхон» кўрик-танлови ўтказилди. Кўрик-танловнинг амалий қисмида талабалар талқинида ёзувчи Саид Аҳмаднинг «Келинлар кўзгони» асаридан саҳна кўриниши намоёиш этилди. Фолибларга совғалар топширилди.

Б.САИДОВ,
Бухоро вилоят вакиллиги
ташкिलий ишлар бўлим
мудир

Чиқиндидан маҳсулот

Самарқанд шаҳридаги «Фаркармид» илмий ишлаб чиқариш тижорат корхонаси ажойиб янгиликка қўл урди.

Маълумки, лаҳзаларда тўкилган барг-хазонлар кўпчиликка етарлича муаммо туғдиради. Баъзилар тўпланган хазонларга ўт қўйиб атроф-муҳитга зарар келтиришдан ҳам тап тортмайди. Олимларнинг ҳисоб-китобича, бир тонна

ёқиб юборилган хазондан 30 килограмм карбонат ангидрид ажралиб чиқар экан. Корхона ана шундай зараркунандани одамлар хизматига йўналтириш йўлини топди.

«Фаркармид» ишбилармонлари ўтган мавсум тўкилган барг-хазонларни тезкорлик билан йиғиб олиб, маҳсус майдалагич қурилмасида талқон ҳолига келтиришди. Куқун тарки-

бига зарур миқдорда аралашмалар қўшиб қайнатилгач, маҳсус қолипларда кўмир кўринишидаги маҳсулот тайёрланди.

«Самарқандкимё» очик акциядорлик жамияти лабораторияси мудир, кимё фанлари номзоди Рустам Қутфиддинов бошчилигида бу маҳсулот синовдан ўтказилди. Натижалар қутилганидек. Оддий тошкўмирдан 2 фоизгача чиқит қолаётган

бир пайтда янги маҳсулот чиқити миқдори кам. Ёнувчанлик даражаси юқори. Боз устига лаборатория синовларида барг-хазондан тайёрланган маҳсулот қулининг таркибида калий, фосфор ва бошқа фойдали микроэлементлар мавжуд. Ундан ўғит сифатида фойдаланиш ҳам мумкин.

Нурилла ШАМСИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Энг намунали касаба уюшма ташкилоти

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши ва унинг тасарруфидаги ташкилотлар томонидан эълон қилинган «Энг намунали касаба уюшма ташкилоти» кўрик-танловининг вилоят босқичи бўлиб ўтди.

«Энг намунали касаба уюшма ташкилоти» деб топилган Қўшқўпир туманидаги иқтисос-

лашган 4-умумтаълим мактаби касаба уюшма кўмитаси телевизор, кўмита раиси Баходир Қуриёзов эса пул мукофоти билан тақдирланди.

Шунингдек, Урганч шаҳар, Урганч, Шовот, Янгибозор туманларидан фолиб бўлган касаба уюшма ташкилотларига ҳам рағбатлан-тирувчи совринлар топширилди.

«Ёшлар йили» Дастур-тадбирларига кўра, ёш касаба уюшма кўмиталари раисларидан 12 нафарига қимматбаҳо совғалар берилди.

А.АТАЖАНОВ,
Хоразм вилояти касаба
уюшма ташкилотлари бир-
лашмаси кенгаши ташкилий
ишлар бўлими мудир

Фаоллар учун қўлланма

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Фарғона вилоят кенгаши томонидан бошланғич ташкилотлар фаолиятини янада яхшилаш мақсадида кейинги бир йилда 12 та услубий қўлланма чоп этилиб, қуйи ташкилотларга етказиб берилди. «Меҳнат муҳофазасини ташкил этиш юза-

сидан бошланғич касаба уюшма ташкилотлари учун тавсиянома», «Миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарорни тарғиб этиш бўйича услубий қўлланмалар шулар жумласидандир.

Ўз мухбиримиз

Менинг қаричим — меники. Аммо миллатсуяр одамнинг қаричи миллатники, башарсевар инсонники умуминсоний қаричдир. Қачондир бир ота-онадан тўраган башарият ўзини ўзгаларга тенг кўриши керакми? Ё ким ўзарга пойга ўйнаши лозим? Бирлашиши шартми? Ёки бири-бирини (аслида, ўз-ўзини) талаши керак? Нега ҳар бири планета бўлмоққа лойиқ юлдузлар йўналиши бири-бирига ҳалақит бермайд-ю, ўзаги бир бўлган икки одам бир-бирига ҳалал қилади. Миллатсуяр олим, профессор Қозоқбой Йўлдошев билан мусоҳабамизда шулар ҳақида баҳоли қудрат фикр юритишга уриниб кўрдик.

— Модомики, маънавият — одамзод асоси экан, ўз-ўзидан савол туғилади: шу кунга доғдур тўрага даъвогар миллатдан тортиб сўнгги авлоди-да йўқолиб кетган элат(лар) орасида ўзбек маънавиятининг шаклу шайири борми? Хусусан, мен ўзбекни серилдиз дарахтга ўхшатаман, илдишлари тарқок дарахтга...

— Маънавият — одамзоднинг эмас, одамиятнинг асоси. Одамзод одамий бўлмаслиги ҳам мумкин. Саволингизни «маънавият умумий ҳодиса-ку, уни алоҳида-лаш бадбинлик ё маҳдудликка олиб келмайдими?» тарзидаги хавотир маъносида тушундим. Биласизми, миллийлик — бу қиёфа, қиёфасизлик эса — ҳалокат. Яъни, ҳеч ким бўлмаган одам — ҳеч ким эмас. Ҳеч ким бўлмаган одамдан на яхшилик, на ёмонлик кута олмайсиз. Ўзбек бўлиш — бу дунё олдига ўзбекликка жавоб бериш дегани. Биринчи жаҳон урушида 18 та мамлакат иштирок этган бўлса, қарангки, фақат инглизлардан бирорта ҳам сотқин чиқмаган экан. Зиё Кўкалов бир асарида буни «инглизлар учун одам қадридан ҳам кўра ватаний ахлоқ бирламчи эди» дея шарҳлайди. Шу маънода, ҳар қандай одам излаши мумкин бўлган ўзлик ҳамиша қандайдир қиёфага эга бўлади. Айтайлик, сиз ўзбек миллатига меҳр қўйган экансиз, у биринчи навбатда ота-энангиз қиёфасида намоён бўлади. Миллий маънавиятни умумбашарий маънавиятга қарши қўйиб бўлмайди: икковининг илдиши бир. Умуминсоний маънавият фақат миллий маънавиятдан ўсиб чиқиши мумкин бўлган ҳодисадир. Қачонки, ўзга миллатларда бизни ҳам ўзларидан кам бўлмаган қадриятга эга этнос эканлигимизни эътироф этсагина, шунда улар билан елкама-елка туриб яшай оламиз. Бошқача айтганда, ўз миллий қиёфамиз билангина умумбашарий мақомот сари йўл олишимиз мумкин. Жуда тўғри айтдингиз, Ўзбек Дарахтининг илдишлари чиндан ҳам тарқок. Негаки, оғоч бўлмоқ учун томирлар тарқок бўлмоғи, боши юксак бўлмоғи учун у узок-узоклардан озикланмоғи лозим. Зеро, ўзбек миллати ҳамиша оғочдек юксалмоққа муносиб. Масалан, турк дунёси уч лаҳжадан иборат (қарлуқ, қипчоқ, ўғуз) бўлса, ўзбек учовини ҳам ўзида мужассам этган миллатдир. Мана шу хусуси-

ятнинг ўзи бизнинг қоришиқ эканлигимизни англатади. Шу маънода, киноангизда катта ҳақиқат бор: ўзбек зиммасидаги масъулият юки анча оғир. Бу — қисмат, қисматни эса ҳеч қачон танлаб бўлмайди. Ўз қисматимиз йўлларида ўзбек маънавиятини юксак рутбаларда кўтариб ўта оламизми? Лаҳжавий манфаатлардан улғурок туриб умуммиллий манфаатлар доирасида ҳаракат қиларок ўз қиёфамизни асраб қола оламизми? Ҳамма гап шунда. Шу мақомга кўтарилсакки Парвардигорнинг, Тарихнинг, Вақтнинг олдидаги ўз вазифамизни бажар-

ни эгаллайди. Ана шундагина ўз нафси билан курашаётган ва ўз шаънини миллат шаъни, миллат шаънини эса ўз шаъни деб биладиган Комил Инсон шаклланади. Ислолда миллат тушунчаси араб ё ўзбекни эмас, мўминни англатади. Қуршовдаги кенглик эса, албатта, Комил Ин-

Ўзбек маънавиятининг ўз тарозиси бор

ган бўламиз.

— Миллийлик — шакл, ўзлик — моҳият: Бу — аксиома. Бирок том маънодаги Асл Моҳиятга етиш учун миллийликнинг шаклдор сарҳадини босиб ўтиш керак экан, Комил Инсон шаклланиши учун қуршовдаги кенглик кифоя қилармикан?

— Улуғ миллий илдишларга эга бўла туриб, шулар билангина чекланиб қолмаслик, эҳтимол, катта бир фазилатдир. Аммо билиб қўйинг: инкорнинг ўзи ҳамиша ҳам ҳақиқатга олиб боравермайди. Аксиомангизга унча қўшилмайман: миллийликнинг ўзи — моҳият. Ўзликни излаш ва ўз қиёфасини топиш орқалигина бу моҳиятга етиб бориш мумкин. Дўппи кийиб, белбоғ ўраш ё соқолни уч ҳафта олдиримай юриш — бу ҳали миллийлик дегани эмас. Миллийлик — миллат жавҳари, уни ҳаракатлантираётган ва унга мавжуд қиёфа бериб турган куч. Одам жамоат олдида ўзининг «вазн»и, масъулияти ва шаъни борлигини тушунса, йўқотадиган нимасидир бўлса — миллий қиёфага эга бўлади. Айтайлик, Распутин «Сўнгги муҳлат», «Марина учун пўл», «Матриона кенгликларидан» сингари асарларида қишлоқлик рус характерини очиб беришга интилиб, «биз учун миллий қиёфа манфаат ортидан югуришдан кўра муҳимроқ» дейди. Дарҳақиқат, ўша маҳаллар айрим руслар қаерда бойиш имкони бўлса, ўша ерга йўл олган бир давр эди. Распутин ана шундан хавотирланиб, «рус туйғуси қишлоқдадир» дея бонг урган ва бу асл миллатсуяр одамнинг гапи эди. Шу маънода, миллийлик фақатгина шаклдан иборат эмас. Биз ҳозирча ўз миллий моҳиятимизни топа олмаган ва уни ташқи кўринишларга боғлаб тушундирган қавмимиз. Ўзбекнинг асл жавҳари нима эди? Мана шу саволни ўзимизга бера оладиган ва шу савол олдида масъулиятимиз борлигини ағдайладиган мақомда юксала билсакки, ўзимизни бир миллат бўлаги сифатида ҳис қила оламиз. Ана шундагина Тангри ва Жамият олдида жавобгарликни туямиз. Ана шунда «менинг қилмишим ўзбекларнинг ҳам қилмиши-ку!» деганга ўхшаш туйғу борлигимиз-

сон ҳодисаси туғилиши учун имкон бермайди. Бунга эришиш учун Одам ўз руҳиятини берилганидан ҳам юксакроқ даражага олиб чиқиши лозим.

— Одамзод Ўзи олдида жавоб бера оладиган Инсон даражасига етишида асосий восита, шубҳасиз, санъатдир. Аммо умуминсоний руҳ миллий қиёфаларга сиғмайди-ку! Шу маънода, орзу қилинаётган Ўзбек Адабиёти ва Ўзбек Инсонини қандай тасаввур қиласиз?

— Санъат нафақат миллий, балки шаръий, руҳоний қиёфаларга ҳам сиғмайди. Санъат одамни маҳдуд қилмай, уни юксалтиради. Ҳазрати Машрабни «икки дунё менга синар, мен дунёга синарам» дегани учун ҳам осдилар. Ва бу осилиш у киши учун жудодик эмас, кутқарилиш эди. Соддароқ мисол келтираман: «Алпомиш» достони — ўзбек адабиётининг ўзаги бўлса, қалмоқни икки бора забт этиб ҳам ўз руҳини, таллабларини ва ўз мафкурасини жорий қилишга уринмаган Алпомиш тутуми — ўзбек маънавиятининг тимсоли. Алпомиш тенгсиз даражадаги ўзбек ҳодисасидир. Ўзбек адабиёти ўзбекнинг биқиклигини эмас, унинг бағрикенглиги, андишаллиги, мўминлигини тарғиб этади. Шу даражада бағрикенг ва андишали халқимизки, бу кўпинча зараримизга ҳам хизмат қилади.

«Изм»лар жанги орасида ўз қиёфасига эга бўлган ўзбек адабиёти юзага келиши учун, аввало, ўз жавҳарини англаган ўзбек шаклланиши лозим. Шу маънода, ўзбекнинг ўзини англашини мен башарни англаш деб тушунаман. Бирок бу барча маънавий ўлчовларимиз бутун дунёнинг мезонлари билан бир хил бўлади дегани эмас. Масалан, Албер Камю наздида одам эрки ҳамма нарсадан устун. Буни тушунмоқ керак. Лекин ўзбек учун ўғил эрки она олдидаги қарзга қараганда баланд туролмайди. Бунга чидаган ўзбек бўлади, чидамаган космополитларга қўшилиб кетаверади. Ўзбекнинг маънавий эрки Камюга ҳалақит бермайди, Камюнинг эрки туйфали ўзбекка қадриятимиздан воз кечмаслигимиз ҳам керак. Зотан, ўзбек маъна-

ятининг ўз тарозиси бор. Масалан, Тошкентга келган ҳар бир вилоятлик одамнинг уйида бўлмаганда бир-иккита қариндош-уруғи яшайди. Чунки уларнинг олдида бурчлимиз. Мерсонинг эрки шу даражада эдики, унинг сарҳадида ҳатто онаси ҳам сиғмасди. Айни пайтда уни онасининг ҳам ўз ҳаёти, ўз шахсияти, ўз «мен»и бор эди. Ўзбек онасининг эса оиласидан бошқа ҳаёти йўқ. Унинг бори ҳам, йўғи ҳам фақат оиласида мавжуд. Менинг бахтсизлигим ҳеч қачон онамнинг бахтини тўқис қилмайди, унинг бахти менинг бахтсизлигимни ҳеч қачон кемтик этмайди. Шунинг учун онамнинг олдида бурчлиман. Ва энг муҳими, мен Мерсога ақл ҳам ўргатмайман ва айна пайтда Мерсо эмаслигимдан хижолат ҳам чекмайман. Зеро, бу икки маънавият ёнма-ён яшашга ҳақли.

«Қуръони Карим»нинг Рух ҳақидаги оятларининг бирида айтадики, «Эй Мухаммад, сиздан Рух ҳақида сўрайдилар. Айтингки, Рух фақат Яратувчига хос ва сизларга тушунтириб бўлмайдиган ҳодисадир». Расулulloҳгаки тушунтириш мумкин бўлмаган ҳодисани шарҳлашга уриниш чираниш бўлади. Маънавият руҳий ҳодисадир. У ҳеч қачон битта таърифга бўйсунмайди. Агар у битта таърифга тушган бўлса, маънавият эмас. Бундан кейин ҳам одамлар ўзгаради ва маънавият тушунчаси ҳам ўзгачароқ қиёфани олиб бораверади. Одамий маънавиятқи ўзгарувчан ҳодиса экан, адабиёт ҳам бу жараёндан четда қолмаса керак.

— Башарий маънавият ҳақидаги фикрингизни билмоқчи эдик. Айтайлик, эгоцентризм ва космополитизмни одамий тарзда тарғиб этишга қўлчилик қарши чиқади. Лекин диний асарларда ҳам одамга ўз(лик)ини ўзга(лик)дан устун қўйиш эмас, балки барча руҳлар бирлашажақ маъвога талпиниш ҳақида эслатилади-ку! Миллийликка ҳалдан ортиқ берилиш — башариятни турли фронтларга бўлиб юбормасмикан...

— Эгоцентризм — дунё марказида мен турибман, бутун дунё фақат менга хизмат қилиши керак, дегани. У одамга хизмат

қилиши мумкин бўлган қадриятларнигина тан оладиган тушунчадир. Космополитизм эса ўзганинг ялоғида сергўштроқ суяк бормикан деб илинжланиш кабидир. Космополитларни ўз илдишларидан воз кечган ва шундан ҳеч ҳам хижолат чекмайдиган, Гулчехра бўлатуриб Гулчехра, Ойдин бўлатуриб Ойлиги билан фахрланадиган бечоралар деб тушунаман. Шу маънода, икковининг ҳам сиз орзу қилаётган башарий маънавиятга умуман дахли йўқ. Башарий маънавият — башарият олдида жавобгарлик дегани ёки бошқача айтганда, ҳар бир хатти-ҳаракатини башариятга ҳам тегишли деб билладиган одам маънавиятидир. Буни англаш учун аввало миллий маънавиятни билмоқ керак. Сайфи Саройи «Гулистон бит туркий» асарида бир ривоят келтиради: Мусулмон ва жуҳуд дўст тутинади. Улар чўлда кетаётган бўлишди: мусулмон — отлик, жуҳуд — пиёда. Анча йўл босишгач, мўминнинг пиёда кетаётган дўстига раҳми келиб, ундан отига миниб олишни сўрайди. Жуҳуд отга мингач, устма-уст қамчи босади-ю, муслимни чангда қолдириб кетади.

Уларнинг иккови ҳам ўз маънавиятига зид иш қилмади: мусулмон учун ўзгани-да ўзига тенг кўриш — маънавий ахлоқ бўлса, жуҳуд учун ўз манфаати бирламчи эди. Сайфи Саройи ҳам жуҳудни эмас, дўст танлашда янглишгани учун мўминни айблади. Шундайин, аввал ўзбек(лар) учун жавобгарлик туяётган одам энди бошқа миллатлар учун ҳам масъулият ҳис қилади. Миллий маънавият умумбашарий маънавиятга элтувчи йўлдир. Айтайлик, аввало ўзбек манфаати доирасида ҳаракат қилладиган даражага юксалолмасам, билингки, ҳеч қачон Данте, Гёте, Байрон манфаати даражасига кўтарила олмайман. Бунинг учун пичоқни аввал ўзимга уриб кўриш керак. Космополитда ҳам, эгоцентристда ҳам бундай оғриқ бўлмайди. Миллий ва умумбашарий маънавият пичоқни ўзига уриб кўрганлар маънавиятидир.

Суҳбатдош:
Умид ЯЎҚУБОВ,
«Ishonch» муҳбири

Хар қандай савол «ҳа» ёки «йўқ», хар қандай борлиқ мавжуд ёки номавжудлик, хар қандай ҳақиқат тасдиқ ёки инкордангина иборат.

Нажот — маърифатда

Қадим замонда мамлакатдаги бир авлиёнинг қудрати, шухратидан гапириб, Эрон шоҳининг қалбини гўлгулага солишибди. Подшоҳ ҳузурига чорлаб кўрсатди, бошига тож кийдириб, залворидан бўйни танасидан узилгудек нотавон бир мўйсафид. Қудрат ва салтанат кучини билган подшоҳнинг ҳажв завқи келиб сўрабди:

— Биз нима еяётормиз?
Донишманд дебди:
— То сизда экан у ҳеч нарсасидир, сизни тарк этгач, балким олмадир.
— Айнан акси. Бизда экан у олма, бизни тарк этгач, ҳеч нарсасидир, — дея шоҳ олмани еб қўйибди.
— Қўлингизда нима бор? — сўрабди чол.
— Ҳеч нарса.
— Демак, еганингиз ҳеч нарсасидир. Ичингизда олма борлигига ҳам исбот йўқ.

Шоҳнинг жаҳли чиқибди.
— Мени тарк этгач, олма бўлишига сенинг исботинг борми?
— Сизни тарк этганда, у нажас бўлади, сўнгга тупроқ жинсига киради, дарахт бўлиб унади, олма бўлиб етилади...
Жавоб шу қадар оддий эди, аммо шоҳнинг кўз олдига келган ҳақиқатдан кўнгли ағдарилибди.

— Еганимиз қачонлардир ейилган, ичганимиз қачонлардир ичилган...
— Балки, бундан ҳам ортиқ, — деди донишманд. — Еганимиз хар луқма қайсидир шоҳнинг тож кийдирилган боши, ичганимиз хар коса май қайсидир гадонинг хун тўла жигаридир.

Бу сўзлар таъна ва таҳқирдай эшитилибди шоҳга.

Донишманд хотиржам давом этибди.
— Менинг нафасим билан кесишган шамол Одам Атонинг нафаси билан ҳам кесишгандир. Бу дунёда тупроққа сингмаган бирор вужуд, қабр кўрмаган бирор сиқим тупроқ йўқ.

Шоҳ гоят содда ҳам ўта ҳайбатли мушоҳада эгаси қаршида ҳайрон қолибди.

— Сен билан менинг жавобимни фарқлаган нима?

— Маърифат, — дебди валий. — Сиз аввал кўрасиз, кейин биласиз, сўнгга англайсиз. Тафаккурнинг бу босқичи хар биримизга хос. Яъни аввал теваракни кўрамиз, кейин ашёлар хоссани ўрганамиз, билим оламиз, сўнгга билганимизга оид хар нарсани англаймиз. Шу билан кифояланамиз. Чунки ундан у ёғини вақт ва замон идора этмайди. Вақт ва замондан ташқари чиққан инсон эса замонларни, маконларни, коинотни кўра бошлайди. Ориф англайди, сўнгга билди, ундан кейин кўради. Яъни ашёларни хусусиятига кўра англайди, кейин мушоҳада билан уларнинг аслиятини билди. Ҳеч бир нарсанинг асл моҳияти унинг кўринишига айнан мос келмайди. Ҳақиқатларни билгач эса дунёни, инсонларни, замонларни қайтадан кўра бошлайди. Бу худди кекса киши ёш боланинг қоқилиб йиқилгандан эмас, меҳр ва эътибор, ё бирор нарса илинжида йиғлаётгани сабабини аниқ билиб тургани кабидир. Ва ёки ёш бола ҳам тундан кейин тонг отишини билгани каби.

Шоҳ биланинг, мол-мулкнинг, Эрон-

дек улкан салтанатнинг ва лашкарнинг қудратини биларди, бироқ мункиллаган кекса бир донишманднинг маърифати қаршида мунгайиб турарди.

Маърифат ана шундай қудрат. Дунёқараш бу — дунёга қараш дегани. Дунё биз уни кўришимиз, идрок этишимиз учун яратилган. Маърифат кўзи билан дунёни кўриш эса каромат дейилади.

Авлиё ёки каромат ҳақида сўз кетганда, одатда, фавқуллодда инсонларни ёки сеҳр-жодуга яқин ҳодисаларни тасаввур қиламиз. Аслида, каромат нима?

Пайгамбарлар мўъжиза кўрсатганидек, авлиёлар каромат кўрсатадилар. Кароматнинг икки хили мавжуд. Биринчи, маънавий-ҳақиқий каромат, яъни или, ирфон, ахлоқ ва ибодат орқали эришилаётган юксак фазилатлар. Иккинчи, кавний-шуурий: сув юзида юрмоқ, оловда ёнмаслик ва ҳоказо. Валийлар кейинги кароматни Оллоҳнинг нозик ҳийласи деб билиб, ундан кўрққанлар.

Жалолиддин Румий назарида «Агар киши бир ердан бир онда Қазбага етишса, ҳайрон қолишининг ҳолати йўқ ва бу каромат эмас. Самум шамолнинг ҳам қўлидан келади бу иш. Каромат сени тубан ҳолдан юксак ҳолга келтиришдир».

Инсонни тубан ҳолдан юксак ҳолга келтира оладиган каромат бу ҷумолининг Сулаймон алайҳиссаломга танбеҳи эди.

— Раббим менга шамолни мусаххар қилди. Одамлар Астхардан Шомга бир ойда борулар ё келулар. Мен кунда борурман ҳам келурман, — деган пайгамбарга ҷумоли: — Ундан кўра маърифатнинг маркаб(эшақ)ига минсанг бўлмасидики, лаҳзада Аршга етгай эрдинг, — деган ишорасида улкан ҳақиқат яширилган.

Маърифат — кичик ёшдан орттирилган билим, борлиқ ва инсондан олинган ибратлардан кўра мураккаброқ шаклдаги илм. Маърифат мукаммаллашиб боргани сари ҳаёт, одам ва олам ҳақидаги тасаввурлар ойдинлашиб, ҳодисалар соддалашиб бораверади. Хар бир нарсанинг ҳақиқий маъно-моҳияти очилиб боради ва маънавий улкан қудратга айланади.

Маърифат болаликдаги таълимдан бошланади. Бугун фарзанди пастроқ баҳо олса, кўнгли оғриши ёки «обруси тушишидан хавотирланиб, ўқитувчига алоҳида «иззат-этибор» кўрсатадиган ота-она, аслида, фарзанднинг фожиасига хизмат қилаётган қотил. Бугун билимсизлиги оқибатида янада билимсиз бўлиш учун пул қўзаётган талаба, аслида, ўз шахсияти ва журъатига эга бўла олмаган нотавон. Кимнингдир ҳиммати-га қараган таъмагир, башанг кийинган тиланчи. Бу учала тоифа эртани кўришдан ожиз, жамият ва инсониятни қурбон қилувчи хаста жигардир. Энг оғир йўл бу — тўғри йўл, ҳақ йўлидир. Баъзан ҳатто ўткир билим ва кучли эътиқод ҳам инсониятнинг улкан фожиаларига сабаб бўлиши мумкин. Фақат тўғри, ҳақ маърифатгина замон ва эътиқодлардан қатъи назар нажоткор бўлиши мумкин.

Дилором ҲАМРОЕВА,
филология фанлари номзоди

Хирғойи

(Ўзбек масалчиларига дахли йўқ...)

Бошим (ҳа-ҳа, ўша маълуму машҳур журналист, ёзувчи (ёхуд ёзғувчи), бештакам академик ва шоир Ушлаб Юлар томонидан хом ошқадиға менгзалган каллам) ўз ташбеҳини оқлаш ниятида, ким билсин, чиндан-да ичи бутун қовоқдай оғирлашиб кетди. Асли бунчалар барвақт кўз очиш ният йўқ эдику, соат бемаврид қичқириб қолди. Улуғлар демишларки, беаҳал қичқиргани тилкалангиз, деб. Ҳикматга риоя қилиб, деворга соат шамойилини жойласакми деб эди-гу, рақам жониворга кўз тушиб қолса денг. Мил курғур 10 га қараб диконглаётир. Оббо. Биринчи пара Ушлаб Юлардан имтиҳон эди-ку!

Яшин тезлигида турдим. Ўша спорт формани сақлаб кийиндим, юз ювишни қазо қилган ҳолда чўнтакка «зачётка»ни тикиштириб (пуларим 100 сўмлик эди) тўзғин сочларимни тарошлаб, эзгин фикрларни қувалаб, қайдасан-а зўрлар майдони, дея факультет сори йўл солдук.

Автобус ҳаммом ила беллашар, вақт ўтказиш ниятида унинг ойнасига қараб, табиий табассум қилишни машқ қилардим. Жуда оқибатсиз талабамадан-да, ўзиям. Ушлаб Юларнинг лоақал битта масалини ўқиб ҳам қўймадим-а. Сўраб қолса... Э, ё остидан ё устидан.

Факультет дарбозасида Ушлаб Юларнинг содиқ шогирдларидан бири, курсдошимиз Туфлаб Турар паришонхал сигарет тутатар эди. Авзойи бузқулигидан яна шиғир қоралаганга ўхшайди. У мени кўриб «сезимларимни беринг», — дея хитоб қилиб юборди. Шошиб чўнтак кавлашга тутиндим, ногоҳ қаршимдаги Туфлаб Турар эканлиги эсимга тушди. Башоратим чин бўлиб чиқди. У кекириб шеър ўқимоққа киришди:

сезимларим қайтариб беринг

улар менсиз яшолмайдилар мен Осмонни алдашим керак...

— Осмонда нима гуноҳ? — ноилож «эжод»ларига муносабат билдирдим.

У ҳуштак чалиб юборди:

— Менинг шеъримни англашингиз учун ҳали кўп йўл босингиз керак, оғайничалиш. Мен — сезимлар шоири. О, модернизмни сен тўнкалар қаёқдан ҳам тушунардиринг. Менинг эжодим...

— Домла баҳо қўйяптима? — гапни бурдим.

— О, ташвишларинг дунёқарашларингдек майда, — пўнгиллади у. — Мени зарра қизиқтирмайди улар. Само... О, менинг қайрилган қанотларим!.. Учиш керак, учиш!!

— Учишми ё учиб қолиш? — дедим унинг қийишқ бурнидаги ҳуснбузарига термулиб. Туфлаб Турар жавоб ўрнига шиғир ўқимоққа киришди:

мен булутни

тун бўйи ўпдим

миноралар

қулунладилар

киприкларинг

бунчалар олис...

Ичкарига йўналдим. Аудитория хийла гавжум эди. Кечикиб келганимни кўрган Ушлаб Юлар чийиллади:

— Не мешай-а, не мешай. Киради, чиқади. Киради, чиқади. Ахир, эжодий кайфиятда келганман. Бунақа аҳволда синай олмайман. Мен эжодкорман, ахир.

Рўпарасида ўтирган Жумагул эса бошини тинимсиз ликкиллашиб унинг гапини тасдиқлар эди. (Домла «5» қўйишни чўзаяпти шекилли). Аммо гап эшитди, барибир.

— Нима лик-лик, нима лик-лик? Контужень что-то?! Ффу. Какая тулая, а. Тек ўтир, ҳайвон. Рўпаранга бўлажак академик ўтирибди. Э, сен нега ҳадеб тиржаяверасан, Турдиев. Маймун...

Аудиторияда енгил кулгу кўтарилди. Домла баттар тутатди:

— Нима ҳиринг-ҳиринг? Нима ҳе-хе-хе?! Нима хо-хо-хо?! Ҳаммаси касал. Ёппасига зоопаркка ҳайдаш керак. Э, воҳ!.. Миллат тақдири шуларнинг қўлида.

Турдиев ҳамон ҳайитда янги иштонли бўлгандай шодон тиржаярди, негадир. Ёнига чўқдим.

— Ишлар қандай, Ҳамқишлоқ.

(Тишининг оқини ҳисобга олмаганда уни баҳузур ҳабаб деб ўйлаш ҳеч гап эмас, барчамизга «земляк» бўлмиш бу совхознинг башараси эса турли лутфу аскияга пайров эдики, «ота-энанг сени светной қилиб ишлаймиз деб куйдириб қўйишган», — дея ҳазиллашардик.)

— Ўртача. («Нормально» сўзини таржима қилгани.)

— Ушлаб Юлар не дейди?

— Китоб сотаётир.

— Чан пул?

— Ўзига қараб-да.

Оббо. Дард устига чипқон. Орқага ўгирилсам, курс оқсоқоли бир партани ишғол этганлар.

Олдилари — китобзор: Ушлаб Юларнинг ҳамма нарсага оид асарлари мужассам.

Энди тураётсам, Ҳамқишлоқ шивирлади:

— Қоғози юмшогидан ол.

Оқсоқол шарифимизни рўйхати муборакка тиркай туриб, масаллар тўпламини тавсия қилди:

— Олинг. Яхши китоб.

Арзон.

— Қанча?

— Тўрт минг.

Ол-а. Яна 400 сўм қўшсам, 4 шиша «Сарбаст» олардим-а. Ҳеч қолса беш юзини учириниятида умидвор сўрадим:

— Бошқаларичи?

— Вай, ман сизга энг арзонини этди-и-и-и-му-у-у...

— Бўпти-бўпти, манг...

Бориб навбат кута бошладим.

Ушлаб Юлар... йўғ-е, тилимга терсақ чиқсин, Ҳазрати Усто-о-о-о-знинг табаррук тилларида юмдаланган номим жаранглarkan, қаршиларига чўқдим. Озгина мўлтираш, табассум аралаш озгинча уят юзимга тепди: айб иш қилиб қўйгандек гўё.

— Ҳмм. То-о-о-пилдиев Йўқолмасинбой. Ах-ҳа, какая прекрасная имя! Но... маза йўқ-ку, ошна. Олифантик қилиб юргунча ўқиш керак. Тинимсиз изланиш, мақсад томон интилиш лозим. Китоб олдингизми? Қани-и?.. Ия, «Калиш ва Пайпоқ»?.. Сизнинг саводингиз пастроқ, ука. Дунёқарашингиз ҳам... Хўш-ш... Мени «Сайланма»ни ўқиб чиқинг, зора савиянгиз ошса... Ҳа, нега юзимга бундай тикиласиз?.. То-мошақовоқманми сизга?.. Ё, ўзингиз айтинг: Зарилми менга?.. Китоб олиб кел. Тарқат. Ффу... Мақсад — сенларни одам қилиш. Сажияларингни, тоис, савияларингни кўтариш. Ҳей, стариста, бу болага «Сайланма»нинг икки томидан ҳам беринг. Шояд яна бир кадр билан бойисак... Боринг, ошна...

Гарангсиб тураётсам, Ушлаб Юлар яна чинқирди:

— Рейтинг дафтарчани бер, тўнка. Э, воҳ. Мендай такорланмас талант кимларга дарс беришга мажбур-а!..

Қўлтиғимда китоб, чўнтакка бемалол жойлашган «зачётка» билан аудиториядан чиқар эканман, чўзиб ҳуштак чалдим. Деканат ёнидан ҳуштакнинг кетини узмай ўтарканман, хиргойи қилиб юбордим:

— Ким олади-ё, шугинани-ё...

ҚУШҚУНМАС

Асл санъат ўлмайдими

Урганч маданият ва санъат коллежига хоразмликлар алоҳида эҳтиром билан муносабатда бўладилар. Боиси Ортик Отажонов, Раҳматжон Курбонов, Огабек Собиров, Гавҳар Матёкубова каби ўнлаб ўзбек санъатининг забардаст вакиллари айнан шу гўшада таҳсил олганлар. Коллеж директори Дурдибой КАРИМОВни элдошларимиз санъат билимдони ва фидойиси сифатида ҳурмат қиладилар.

У киши билан суҳбатимиз ўқув даргоҳининг бугунги фаолияти, санъат ва санъаткорлар олдидagi долзарб масалалар ҳақида борди.

— Таълим масканимиз ҳақида сўз очганда, 1962 йили Харратов номли мусиқа билим юртини ташкил қилишда фидойилик кўрсатган ва унга узоқ йиллар раҳбарлик қилган бастакор Раҳмон Олломиберганов номини тилга олмасликнинг иложи йўқ, — дейди Дурдибой оға. — Кейинчалик у кишининг аъналарини Матниёз Юсупов, Шариф Отажонов каби устозлар маҳорат билан давом эттирдилар. Айнан уларнинг ва ўқув юртида сабоқ берган кўплаб устозларнинг изланишлари туфайли ушбу даргоҳ нафақат истеъдодли хонандаю созанда, раққосаларни, балки кўплаб санъат билимдонларини тарбиялашга муваффақ бўлди. Эндilikда собиқ талабаларимиз орасида дунёдаги улкан санъат илмгоҳларида ўзбек миллий мусиқасидан сабоқ бераётган олимлар борлиги билан фахрланамиз. Улардан бири, Туркия консерваториясида сабоқ бераётган Аминбой Сапоев коллежмиз билан доимий алоқада. Кўплаб собиқ талабаларимиз Америка, Европадаги консерваторияларда таҳсил олиб, жаҳон мусиқасини ҳам пухта ўргандилар. Мамлакатимизнинг мусиқадан сабоқ берувчи барча ўқув масканларида билим юртимизни тамомлаган санъат билимдонларини учратиш мумкин.

Собиқ талабаларимиз тақдири ҳар доим диққат-эътиборимизда. Равшан Матёкубов «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист» унвонини олганда, Муродбек Қиличев «Нихол» мукофотида сазовор бўлганда, Миркарим Каримов, Азамат Отажонов, Очилбек Матжоновлар Ўрта Осиё мақомчилар танловида голиб чиққанида ва яна кўплаб муваффақиятлар қайд этилганда, коллежмиз ўқитувчию талабалари бирдек қувонган. Мустақиллик шарофати билан билим юрти маданият ва санъат коллежига айлантирилди. Нуфузи ортиб, имкониятлари кенгайди. Бугунги кунда мингдан зиёд талабалар аънавий ижро, ўзбек халқ чолғулари, пуфлама ва зарбли чолғулар, халқ рақслари, драма ва кино актёри, мусиқа назарияси, ранг-тасвир, кутубхонашунослик йўналишларидан сабоқ олмақда.

2007 йили республика ёш ижрочилар танловида саккиз ўқувчимиз голиблар қаторидан жой олди. Олий ўрин соҳибаси бўлган Ди-

лафрўз Хожихонова эса Тошкент давлат консерваториясига тест синовларисиз қабул қилинди.

Бизнинг ниятимиз талабаларни чинакам санъат фидойилари қилиб тарбиялаш, халқимизнинг асл санъатга бўлган чанқоғини қондира оладиган санъаткорларни тайёрлашдир.

— **Домла, мумтоз санъатимизни асл ҳолида келажак авлодга етказиш тобора долзарб бўлиб бормоқда. Бу хусусда кенгроқ тўхталсангиз.**

— Аслида бу фақат коллежмизга тегишли вазифа эмас. Санъат минг йиллар давомида шаклланиб келаётган, миллий санъатнинг дунёқарабини, урф-одатларини, ўзлигини ифода этувчи во-сита.

Абдулла Орипов «Муножот» куйи ҳақидаги шеърини «Куйи шундай бўлса, ғамнинг ўзига қандай чидай олган экан одамзот» деб яқунлайди. Куй, кўшиқ, рақс, умуман санъатнинг барча турлари тарихий ҳужжатлардан ҳам мукамалроқ маълумот бера олади. Санъат асарлари ўзида энг улкан ҳақиқатларни жамлаган бўлади.

Айтишларича, хон Феруз қирқдан зиёд чолғу асбоблари жўрлигида куй тингларкан, қайси ижрочи хатога йўл қўяётганини дарров илғаб, унга танбех бераркан. Ахир, чолғучининг биргина хатоси мумтоз мусиқанинг нуфузига таъсир қиладди, ундаги асл маънони ўзгартириб юборади. Бизнинг устозларимиз ҳам талабалар ижросини шундай зукколик билан кузатадилар, ҳар бир чолғунинг энг инжа сирларини маҳорат билан ўргатадилар.

Хабарингиз бордир, дунёда иккита нота ёзуви мав-

жуд. Уларнинг бири европа нота ёзуви бўлса, иккинчиси эндиликда ўзбек нотаси деб юритилаётган хоразм танбур чизигидир. Ушбу нота ёзувини ўрганишга дунё аҳолисининг қизиқиши тобора ортиб бормоқда. Умуман, дунёда бизнинг мумтоз ашулаларимиз, куйларимиз санъатнинг энг ноёб дурдоналари сифатида тан олинган. Улар ер юзидаги кўплаб мусиқа ўқув юртларида ўргатилмоқда. Шундай экан, отабоболардан мерос миллий қадриятларимиз — мумтоз кўшиқларимиз, мақомларимиз, Бухоро шашмақомлари, Тошкент, Фарғона чормақомларини ўрганиб, уларни аслича сақлаш ва кейинги авлодга етказиш бизнинг зиммаимиздаги қарзидир.

— **Бу қарзни адо этиш кишидан нафақат жонқурлик ва фидойилик, балки улкан билим ва истеъдод ҳам талаб қиладди, шундай эмасми?**

— Билим ҳақида тўхталганда, юрагимдаги баъзи оғриқлар уйғонгандай бўлади. Гоҳида ойнаи жаҳонда ёки матбуотда баъзи ёш хонандаларнинг санъаткор бўлиш учун билим керак эмас, истеъдоднинг ўзи кифоя деган гапларини эшитиб қоламиз. Бу мутлақо нотўғри фикр. Бу билим нималигини билмайдиганларнинг фикридир. Нота нималигини билмайдиган, қайси чолғу асбоби қандай садо чиқаришини тушунмайдиган кўшиқчини хонанда деб эътироф этиш мумкинми?

Биз коллежмизда бахшичилик, халфачилик йўналишларидан сабоқ беришни йўлга қўйдик. Мақсадимиз, халқимиз халфаман деб гармон кўтариб маъноли-маъносиз нарсалар айтаётганлар билан ҳақиқий хал-

фачилик санъати орасидаги улкан фарқи билсин, Ожиза, Назира халфалар аъналарини давом этсин. Бахшман деганлар халқ достонларини бузиб, узиб-юлиб куйламасинлар, уларни аслича халқимизга тақдим қилсинлар, эл бундан завқ олсин.

— **Санъат, айниқса, мусиқа ва кўшиқ нафақат**

олиб келмасмикин?

— Бошланғич даврида шундай бўлиши мумкин. Аммо миллий эстрадамиз юксалишига улуш қўшаётган, уни дунёга танитаётган ёшларимиз кўп. Уларга та-санно.

Аммо ўзлари қофияси келишса бўлди деб маъноларини тушунмайдиган сўзларни йиғиб, чет эл му-

ҳордиқ манбаи, балки энг улкан тарбия қуроли саналиб келинган. Аммо кейинги йилларда санъатнинг тарбиявий аҳамияти йўқолаётгандек...

— Ҳали айтганимдай, саёз кўшиқлар яратаётган, маънали-маънисиз куйлаётган, кўшиқ нималигини ўзи билмайдиган кўшиқчилар борлиги тўғри. Улар халқимиз маънавиятига, ёшлар тарбиясига дахл қилишга уриниш-япти. Аммо чиранма ғоз, хунаринг оз, деганларидек, бундайлар ҳеч нарсасига эриша олмайдилар. Орамизда улкан санъат дарғалари, буюк санъаткорлар кўп. Уларнинг издошлари ҳам кўплаб етишиб чиқапти. Биз ҳақиқий санъат нималигини биладиган, санъатнинг энг асл дурдоналаридан баҳраманд бўлиб тарбияланган халқимиз. Демак, сохта санъаткорларга алданиб қолмай-миз, уларнинг беъмани ҳаракатларини деб минг йиллик қадриятларимиздан воз кечмаймиз.

Санъатнинг тарбия қуроли эканлиги рост. Киши руҳиятига куй, кўшиқчалик тез таъсир қиладиган куч йўқ. Балки бу жон танамизга куй кўмагида кирганлигидандир. Санъат бор жойда фиску фасодга ўрин қолмайди. Санъат бор жойда яхшилик, қувонч ва шодиёна нафасини сезамиз.

Атрофи саранжом-саришта, боғу гулзорга бурканган истаган ҳовлининг дарвозасини очсангиз, бу уйдан мусиқа садолари эшитилади.

Ҳалол-ҳаромни фарқламайдиган кишиларнинг биронтаси асл санъат ҳақида тушунчага эга эмас.

— **Кейинги йилларда санъат шоу-бизнес деб аталмоқда. Бу савиянинг бир қадар пасайишига**

сиқасига мослаштириб куйлашлари бу эстрада эмас, бу умуман санъат ҳам, шоу-бизнес ҳам эмас. Бизнес — рақобат майдони. Демак, бу рақобатда фақат истеъдодлилар голиб чиқади.

Халқимиз санъатга бўлган бекиёс меҳри туфайли санъаткорларни улуғлайди. Уйининг тўридан жой беради. Ҳатто ўзи емаган тансиқ меваю таомларни унинг дастурхонига тортиқ қиладди. Демак, санъаткорман деган киши бунинг қадрига етиши керак. Мен кўшиғи ўзидан кейин яшаб қолмаган ҳофизни ҳофиз санамайман, чизган расмини, яратган сахна асарини ҳайрат билан томоша қиладиган бирон киши топилмаган расмом ёки драматургни ҳам. Шоу-бизнес ҳам фақат кучлиларни тан олади. Фақат интилувчанлар, билимми ва истеъдодлиларгина санъат чўққисини забт эта оладилар, шоу-бизнесда шуҳрат топадилар.

— **«Ishonch» муштарийлари орасида собиқ талабаларингиз, Хоразм санъатининг мухлислари кўпчилики ташкил қиладди. Уларга эзгу тилақларингиз?**

— Ёшлар йилида ёш авлодга эътибор ҳар доимгидан ҳам ортди. Ёшларимиз ушбу имкониятлардан кенг фойдаланишга ҳаракат қилсалар, айнаи муддаодир. Яна бир истагим, бемаза кўшиқлар тинглашни тўхтатиб, асл санъат дурдоналаридан баҳра олишсин. «Агар эшитгучи тингласа, қайси газалхон куйламас» дейди Шерозий. Асл санъатга интилсак, кўшиқчиларимиз уни бизга албатта тортиқ қиладилар.

**«Ishonch» мухбири
Муҳаббат ТўРАБОВЕВА
суҳбатлашди**

Тахририятимизга муштарийлар иш берувчининг ходимга етказган зарарини ундириш юзасидан қўллаб саволлар билан мурожаат қилишди. Шунинг учун «Хаёт ва қонун» саҳифасида мазкур масалага оид ҳуқуқий маслаҳатлар бериб боришни лозим топдик.

Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатлигининг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш қандай норматив ҳужжат билан тартибга солинади?

Ушбу масалага доир ҳуқуқий муносабатлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мақҳамасининг 2005 йил 11 февралдаги 60-сон қарори билан тасдиқланган Қоидалар ва бошқа норматив ҳужжатлар билан тартибга солинади.

Иш берувчи ҳолимга етказган зарари учун қандай ҳолларда жавобгар бўлади?

Иш берувчи иш берувчининг ҳудудида ва унинг ташқарисида, шунингдек, иш берувчи берган транспортда ишга келиш ёки ишдан кетиш вақтида ходимнинг соғлиғига меҳнат жароҳати билан етказилган зарар учун моддий жавобгар бўлади.

Иш берувчи, меҳнат жароҳати ёки бошқа меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ равишда ходим соғлиғига етказилган зарарни, агар у етказилган зарар учун ўзининг айбдор эмаслигини исбот қила олмаса, ходимга етказилган зарарни тўлаши шарт.

Қандай меҳнат жароҳати иш берувчининг айби билан содир этилган ҳисобланади?

Иш берувчи томонидан ижтимоий-иқтисодий, ташкилий-техник, санитария-гигиена ва даволаш-профилактика чоралари ҳамда соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитлари яратиш тадбирлари таъминланмаганлиги (меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги, саноят санитарияси қоидалари ва шу қабиаларга риоя қилмаслик) туфайли олинган меҳнат жароҳати унинг айби билан содир этилган деб ҳисобланади.

Қандай ҳужжатлар меҳнат жароҳати учун иш берувчининг айбини тасдиқловчи далил ҳисобланади?

Қуйидаги ҳужжатлар меҳнат жароҳати учун иш берувчининг айбдорлигини ёки жавобгарлигини исботловчи далил бўлиши мумкин:

- бахтсиз ҳодисани махсус текшириш далолатномаси;
- бахтсиз ҳодиса ва ишлаб чиқаришда соғлиққа етказилган бошқа хил шикастлар тўғрисида далолатнома;
- суд қарори;
- меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари-га риоя этилишини, соғлиққа етказилган зарар сабабларини назорат қилишни амалга оширувчи давлат меҳнат техника инспектори ёхуд бошқа мансабдор шахслар (органлар)нинг ҳулосаси;
- касб касаллиги тўғрисида тиббий ҳулоса;
- айбдор шахсларга маъмурий ёки интизомий жазо бериш тўғрисидаги қарор;
- касаба уюшмаси қўмитаси ёки корхона ходимларининг бошқа ваколатли органи қарори.

Келишмовчилик пайдо бўлганда ёки иш берувчи зарарни тўлашни рад этганда, ушбу масала қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда суд томонидан ҳал қилинади.

Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва ходимлар соғлиғига етказилган бошқа шикастларни текшириш ва ҳисобга олиш тартиби ҳукумат томонидан белгиланади.

Жабрланувчининг эҳтиётсизлиги зарарнинг тўлов миқдорига таъсир қиладими?

Ҳа. Жабрланувчининг қўпол эҳтиётсизлиги зарарнинг келиб чиқишига ёки унинг қўпайишига сабаб бўлган тақдирда, зарарнинг тўлов миқдори суммаси жабрланувчининг айбига қараб камайиши мумкин, лекин камайиш эллик фоиздан қўп бўлмаслиги лозим.

Жабрланувчининг қўпол эҳтиётсизлиги туфайли ҳамда иш берувчининг айби бўлмаган ҳолларда, иш берувчининг жавобгарлиги, айбидан қатъи назар (яъни унинг меҳнат вазифаларини бажаришда юқори хавфли манбалар томонидан ходим соғлиғига етказилган зарар), зарарни тўлаш суммаси жабрланувчининг айбдорлиги даражасига қараб камайиши ҳам мумкин, лекин камайиш эллик фоиздан қўп бўлмаслиги лозим. Бунда зарарни тўлашдан бош тортишга йўл қўйилмайди.

Жабрланувчининг айбдорлиги даражаси корхона, муассаса, ташкилот касба уюшмаси қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа ваколатли органи қарори билан, мазкур масала бўйича келишмовчилик пайдо бўлганда эса суд томонидан белгиланади.

Жабрланувчининг меҳнатга лаёқатсизлик даражаси ким томонидан белгиланади?

Жабрланувчининг меҳнат жароҳати туфайли меҳнатга лаёқатсизлик даражаси Тиббий-меҳнат экспертиза комиссияси (ТМЭК) томонидан белгиланади.

Касб бўйича меҳнатга лаёқатсизлик даражасини белгилаш билан бир вақтда, ТМЭК асослари мавжуд бўлганда, ногиронлиқнинг тегишли гуруҳи белгиланади ҳамда жабрланувчининг қўшимча ёрдам турларига бўлган муҳтожлиги аниқланади.

Энг кам ойлик иш ҳақининг оширилиши муносабати билан тўловларни қоплаш суммаси ҳам ошадими?

Ҳа. Белгиланган энг кам ойлик иш ҳақи миқдори оширилганда соғлиқнинг шикастланиши билан боғлиқ зарар ёки боқувчисининг вафоти билан боғлиқ равишда бериладиган йўқотилган иш ҳақи, бошқа тўловларни қоплаш суммаси энг кам ойлик иш ҳақи миқдорининг оширилган суммасига мутаносиб равишда қўпайтирилади.

Меҳнат жароҳати олгандан кейин меҳнат муносабатларини тўхтатиш зарарни тўлашдан озод қиладими?

Йўқ. Озод қилмайди.

Жабрланувчига етказилган зарарни қоплашда қайси манбалардан фойдаланилади?

Қуйидагилар жабрланувчига етказилган зарарни тўлашда суммани тўлаш манбалари ҳисобланади:

- бюджет ташкилотлари ва муассасалари учун қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат бюджети маблағлари;
- бошқа иш берувчилар учун ўз маблағлари.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

Мукофот пули ва маош

1. Мен етакчи кутубхоначи бўлиб ишлайман, бизларга уста-хақи бериладими?
2. II гуруҳ болалиқдан ногиронларга даромад солиғи ва ҳар хил йиғимлар ушланадими?
3. II гуруҳ болалиқдан ногиронларга касаллик варақасига тўланадими? Тўланса қанча фоиз?
4. Мукофот пуллари ойлик маошга қараб чиқариладими ёки иш стажига қарабми?
5. Қандли диабет нафақахўр маҳалла томонидан ёрдам пули олишга ҳақлими?

Р.АХУНОВ,
Тошкент вилояти

!

1. Умумтаълим муассасаларининг раҳбар ходимларига ва ўз фаолиятини соатбай ҳақ тўлаш асосида амалга оширадиган ўқитувчиларга ҳар ойлик устамалар директор жамғармасидан белгиланмайди. Умумтаълим муассасаларининг ўрнатилган ҳодимларини бир марталик мукофотлаш уларнинг умумтаълим муассасасини ривожлантиришга қўшган шахсий ҳиссаси ва ўз фаолиятида юқори кўрсаткичларга эришганлиги учун уларга бир лавозим маошигача миқдорида мукофот тўлаш йўли билан амалга оширилади. Умумтаълим муассасалари ходимларига моддий ёрдам уларнинг мурожаатига қўра ёки умумтаълим муассасаси касба уюшмаси ташкилотининг ташаббуси бўйича фавқулодда ҳолларда кўрсатилади. (Яқин қариндош вафот этганда, оғир жароҳат олинганда, оғир касалликка чалинганда, табиий офатдан зарар кўрилганда ва ҳоказо).

2. Болалиқдан ногирон бўлиб қолганлар, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронлари даромадига солинадиган солиқдан озод қилинадилар, болалиқдан ногирон бўлган ва доимий парваришни талаб қиладиган фарзанди билан бирга яшаб, уни тарбиялаётган ота-онасидан бири ҳам солиқдан озод этилади.

3. II гуруҳ болалиқдан ногиронларга касаллик варақасига (ишлаётган) 100 фоиз тўланади.

4. Мукофот (премия) пуллари ташкилотнинг мукофот тўғрисидаги Низомига биноан ҳамда имкониятдан келиб чиқиб ойлик маошга қараб чиқарилади.

5. Қандли диабет нафақадорининг маҳалладан моддий ёрдам пулини олиши маҳалла фуқаролар йиғинининг унга моддий ёрдам берилиши ёки берилмаслиги тўғрисидаги қарорига биноан ҳал этилади.

Ю.АХМЕДОВ,
Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси
Марказий Кенгаши бош мутахассиси

«Ishonch»га жавоб берадилар

Фуқаро муҳофазаси бўйича мутахассис керакми?

Сурхондарё вилояти, Музработ тумани, 1-мактаб боғча директори А.Жумаев мактабгача таълим муассасаларида фуқаро муҳофазаси бўйича мутахассис штат бирлиги мавжуд ёки йўқлиги ҳақида сўраган эди. Ушбу масалага Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазири ўринбосари О.Собиоров қуйидагича жавоб беради:

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазириликнинг 2007 йил 29 сентябрдаги 258-сонли буйруғи билан 6 номдаги қуйидаги таълим муассасаларининг, яъни умумий ўрта таълим мактаблари ва алоҳида фанлар чуқурлаштирилиб ўқитиладиган ихтисослаштирилган мактаблар; умумий ўрта таълим мактаб-интернатлари ҳамда талантли ва

иқтидорли болалар ихтисослаштирилган мактаб-интернатлар; етим болалар, ота-она қаровисиз қолган болалар учун мўлжалланган умумий ўрта таълим мактаб-интернатлари; жисмоний ёки руҳий ривожланишида нуқсонли бўлган болалар учун ихтисослаштирилган махсус мактаб-интернатлари; умумий ўрта таълим мактаблари қошидаги мактаб-интернат-

Педагог эмасманми?

1. Мактаб кутубхоначиси педагог ҳисобланадими, мактаб раҳбарлари мутахассис педагог эмасан дейишади, шу тўғрими?
2. Мактаб кутубхоначисига уста-ма ҳақ тўланадими?

Х.ШОМУРОДОВ,
Жиззах вилояти

!

Мактаб кутубхоначиси мутахассислиги кутубхоначилик, у педагог ҳисобланмайди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш ва уни моддий рағбатлантиришни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2005 йил 25 ноябрдаги ПҚ-227 сон қарорига мувофиқ умумтаълим муассасаларининг ўрнатилган ҳодимларини рағбатлантиришнинг директор жамғармаси тўғрисида Низом ишлаб чиқилган. Мазкур Низомнинг амал қилиши табиқ этиладиган умумтаълим муассасаларига умумий ўрта таълим стандартларига мувофиқ ўқувчиларга таълим берадиган барча тип ва номдаги умумтаълим мактаблари ва мактаб-интернатлар қиради. Директор жамғармаси маблағлари умумтаълим муассасаларининг фақат ўрнатилган ўқитувчиларини уларнинг базавий тариф ставкаларига ҳар ойлик устамалар белгилаш йўли билан моддий рағбатлантирилади.

Ю.АХМЕДОВ,
Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси
Марказий Кенгаши бош мутахассиси

Беҳурматлик оқибати

Юртимизда эркин тадбиркорлик фаолияти юритиш учун барча шарт-шароит ва имкониятлар яратилган. Бироқ айрим кимсалар ноқонуний йўллар билан «тадбиркорлик» қилмоқчи бўлишади-ю, бу билан нафақат ўзига балки давлатга ҳам зарар келтираётганини тушунмайди.

Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛКК департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси ходимлари томонидан Чилонзор туманида ўтказилган тадбирда иккита «Зил-138» русумли юк машинаси тўхтатиб текширилганда, уларнинг юкхонасида Хитойда ишлаб чиқарилган 10 тонна каустик содалари борлиги аниқланди. Ушбу маҳсулот «Kitayskaya zaгyа» МЧЖ таъсисчиси М.Ашуров томонидан фуқаро М.Ҳабибуллонага 6500 АҚШ долларига сотилган бўлиб, ҳаридорга чек бермай, устига-устак йўл учун сохта юк хати ва боғхона декларацияси нусхаларини берган.

Ўзини ҳурмат қилган инсон қонунларни ҳам ҳурмат қилади. М.Ашуров ана шу оддий ҳақиқатни тан олмагани учун қонун олдида жавоб берадиган бўлди.

СВОЖДЛКК Департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси матбуот гуруҳи

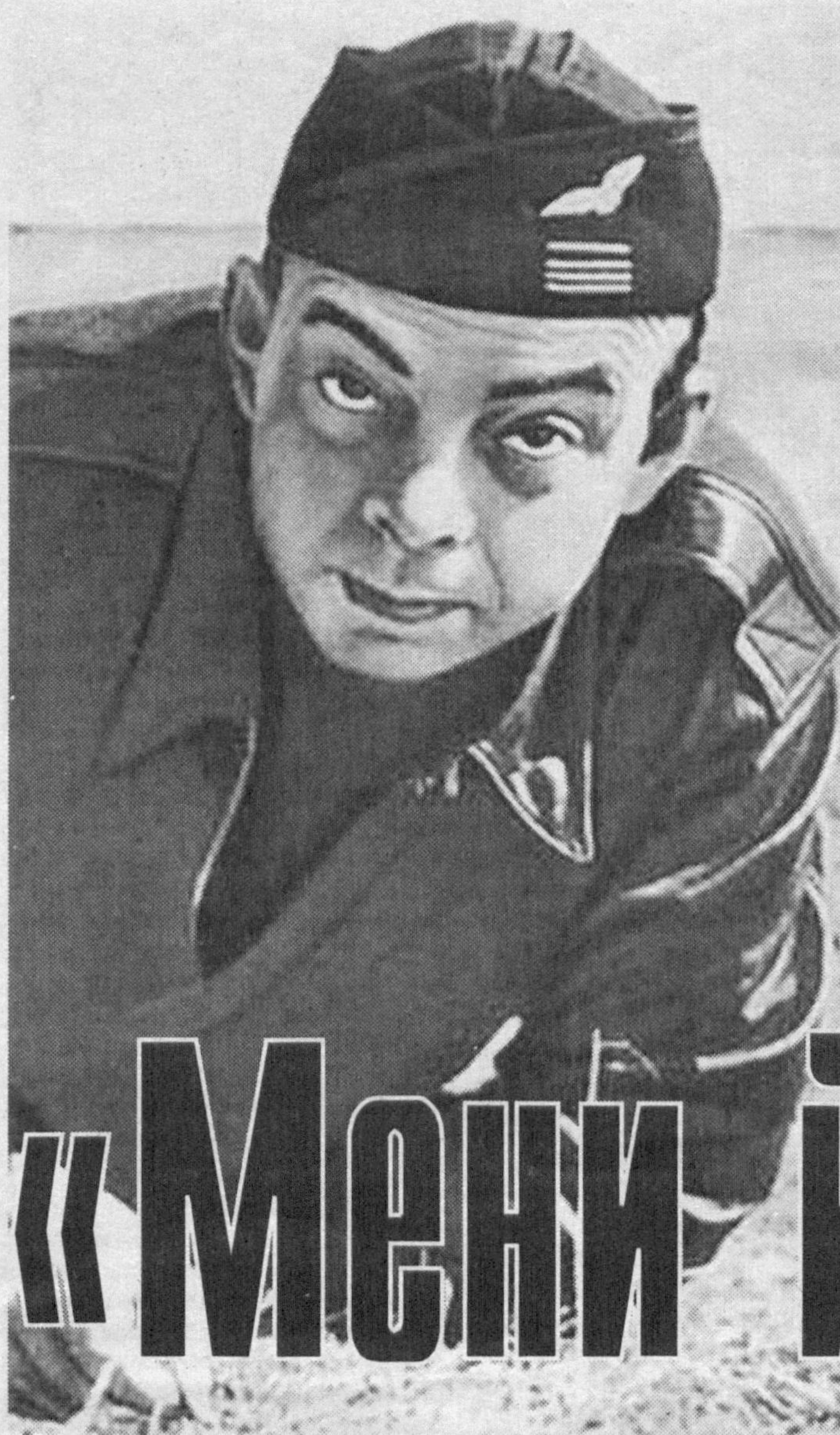
Донолар демишки...

Уятли
иш
қилувчи
аввало
ўзидан
уялиши
керак.
ДЕМОКРИТ

2

20.00; 20.25 Camoe cmeuho
cmdeo.

[illegible]

КОНСУЭЛО

яна учувчи ҳам бўлганлиги кўпчиликка маълум. Юксакликка парвоз ҳамда кўтаринки орзулар — романтик хаёллар сабабчиси ҳам балки машхур француз адиби Антуан Сент-Экзюперининг касби учувчи бўлганлигида эмасмикин? Йўқ, аслида сабаб унинг учувчи эканлигида ҳам эмас. Гап — унинг табиатнинг ўзи яратган туғма ижодкор бўлиб туғилганлигида ва қалбидаги ўша кўтаринки, ранго-ранг романтик хаёллар аввало ёзувчилик билан бирга уни учувчи қилгандир? Биз қанчалик бахшашмайлик, бу фаолият бир-бирини тўлдирганлиги аниқ. Лекин ёзувчилик касб эмас, қалб тугёндир.

«Мени йўқотма»

1900 йилнинг 22 июн куни Франциянинг Лион шаҳрида атоқли адиб Антуан Жан-Батист Мари Роже де Сент-Экзюпери дунёга келади. Унинг биринчи новелласи («Учувчи») 1926 йилда чоп этилади. У ана шунда талабчан китобхонлар олами эътиборини ўзига жалб қилади. «Кичик шахзода» қиссаси эса адабиёт оламида яшнiday чакнайди, ёш ёзувчини КАТТА АДАБИЁТ қарши олади.

Кучли эҳтирослар, ҳис-ҳаяжонларга тўлиқ Антуаннинг қалбида нималар кечар эди? У ҳам бир инсон сифатида севиш-севилишга ташна эди. Ёзувчи ҳамиша ўзига қалбидаги мислсиз хаёллар, ташвишли ҳислар тугёни, тўфонини бостира олишга қодир умр йўлдош излади. Аслида эса... Унга баланд бўйли сарвиқомат, оқиш, малласоч қизлар ёқар эди. Аслида эса... Келинг, унинг муҳаббат тарихи билан танишайлик. Адабиёт оламида Антуан Сент-Экзюперининг муҳаббати, унинг умр йўлдошини қандай топганлиги ҳақида ҳозирга қадар турли афсоналар юради. Баъзилар у қизни самолёт ҳалокатга учраган чоғда ўзини йўқотмаганлиги, иродали бўлгани учун ҳам адиб унга лол бўлиб, севиб қолган, деб нақл қиладилар. Баъзилар эса, қиз «Турмуш — муҳаббатни маҳкум этади» мавзuida маъруза ўқиётганида беихтиёр залга адиб кириб қолади-ю, тўхтаб... Хуллас, бу воқеа ҳам адибнинг ўзидай ҳис-ҳаяжонга тўла мухлисларининг бадиий тўқимаси. Аслида воқеа оддийгина, лекин юракда қоладиган тарзда рўй берган: Аргентинага одатдаги рейси билан учиб келган учувчи-адиб Экзюперини дўсти коктейл ичиш учун танишлари даврасига судрайди. Ўша ерда адиб УНИ учратиб қолади. Ўшанда Антуан Сент-Экзюперининг ёши ўттизда эди.

У бу ерда — жуссаси кичкинагина, лекин катта-катта кўзлари фавкулудда нур сочиб турган ёшгина жувонни кўриб қолади-ю... Ана шу Консуэло исмли қотмагина, қорача жувон адибнинг бутунлай ақлу хушини олади. Бор гап шу. Шунда у шошиб: «Сиз ҳеч тепадан, қуш парвоз қиладиган баландликдан уфқни томоша қилганмисиз?» — дейди. Жувон: «Йўқ», дея бошини сарак-сарак қилади. «Унда юринг, кетдик!» — дея қизни биргаликда парвоз қилишга таклиф қилади. Улар самолётда океан узра парвоз қила бошлаганларида Консуэло беихтиёр табассум қилади... Қизнинг бу табассумидан йигитнинг ақли шошади, дабдурустдан унга юзланади:

— Қани, мени ўпинг, — деб талаб қилади.

— Эсингиз жойидами, ҳазил ҳам эви билан-да, — дейди жувоннинг жаҳли чиқиб. — Жуда бўлмаса ҳозир менинг азадор эканлигимни унутмасангиз бўларди.

— Ҳазиллашмаяпман, — дейди қизишиб учувчи. — Агар ҳозир сиз мени ўпмасангиз, штурвални ташлайман-да, иккаламиз ҳам асфаласофинга равона бўламиз!

Ҳаво кемаси тик бўлган ва ерга тезликда яқинлашаётган эди. Шунда Консуэло кўрққанидан лаблари титраганича йигитнинг қайноқ лабларига яқинлашди... Самолёт энди қайта ўз мувозанатини тиклаб олади ва хотиржам ерга кўнади. Антуан Сент-Экзюпери Консуэлога турмуш қуришни таклиф қилади.

Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай Париждан Консуэло номига мактуб келади. Эҳтиросларга лиммо-лим адиб Антуан Сент-Экзюпери испан қизга атаб нақ қирқ саҳифалик ишқий мактуб битади. Ана шу мактуб ҳануз муҳаббат рамзи сифатида эътироф этилади. Адиб қўли билан битилган ана шу ажойиб муҳаббат изҳори қарши-сида Консуэло ожиз қолади.

У икки марта эрдан ажралган эди. Биринчи марта бева қолганида ёши йигирма иккида эди. Орадан етти йил ўтгач эса аёлнинг иккинчи эри ёзувчи Гомец Каррильо инсульт касаллиги туфайли оламдан ўтади. Шум тақдирни қарангки, яна фалак гардиши боши узра айланыпти. «Учинчи марта бева қолишни сира истамайман!» — дейди ўзига-ўзи Консуэло. — Устига-устак Антуаннинг касби нозик бўлса...

Париждан телеграмма олган Консуэло хурсанд бўлганидан гир-гир айланади. Ахир севиклиси Антуан келяпти-да!

Орадан кўп ўтмай Экзюперилар авлоди ибодатхонасида уларнинг никоҳ маросимлари бўлиб ўтади. Бу 1931 йилнинг апрели эди...

Ёзувчи Антуан Сент-Экзюпери ўзига умр бўйи қалбида жунбушга келган туйғулар уммонини бостира оладиган, уни тинчлантира оладиган рафиқа излади. Аслида эса у бахтини ана шу туйғулар тўфонини баттар оширадиган, ташвишларини неча юз баробар кўпайтирадиган аёлдан топди. Аммо адиб севган Консуэло тежамкор эмасди. Консуэло адибга у орзу қилган фарзандларни ҳадя қила олмади. Шундай эса-да, уларнинг орзулари мислсиз эди. Улар ҳаёт шеъ-

Ёдингиздами, Антуан Сент-Экзюперининг «Кичик шахзода» асари қаҳрамони кичик шахзоданинг, нозиккина, инжиқ, дунёда фақат елвизакдан чўчидиган ягона севгилиси Роза? Ана шу қизга бўлган оташин муҳаббат, гўзал туйғулар китобхонни асар сўнгигача тарк этмайди. Бизни гўзаллик оламига ошно этган, сирли хаёллар оғушига олиб кирган ана ўша ажойиб «Кичик шахзода» асари эсдан чиқармиди? Мана шу асар муаллифи ҳақида нималарни биласиз? Унинг француз адиби эканлиги ва ёзувчиликдан ташқари у

риятини қанчалик нозик идрок эта олардилар! Ҳа, Консуэло тансиқ таомлар билан эрини сийлаб, турмушларини осойишта масканга айлантира оладиган биз тасаввур қилган оддий аёллар тоифасига кирмас эди. Аслида эса... ёзувчи кундалик турмушнинг оддий, хира манзарали кунларидан жуда чўчир эди.

Консуэло эса адиб чўчиган ана шу кўркувни пучга чиқарди! Аёл ўзининг турли қилиқлар, ҳаракатлари билан биргаликдаги оддий турмушларини беади. У адибнинг ижоди устида қанчалик қайғурар эди! Унинг шунчалик кўп ёзишини истар эдики... Масалан: у Антуанни токи олти саҳифани тўлдириб ёзмагунча ётоқ бўлмасига киритмас эди. Балки бу унинг Антуанни йўқотишдан, унинг яна хавф-хатар тўла ҳавода парвоз қилишдан қайтаришга уринишидир. «Э худо, уни паноҳингда сақла! — дея ёлворарди у. — Ахир усиз мен етим қоламан, шундан асрагин, худойим!»

ХАТАРЛИ КАСБ ТАНЛАГАН АНТУАН

Ливия саҳроларида 1935 йилнинг 29 декабрида учувчи Антуан бошқараётган самолёт ўз мувозанатини йўқотиб, ҳалокатга учрайди. Бу сафар Консуэлонинг ўтинч-ёлворишлари билан Антуан тирик қолади: адиб ҳаётини араблар 1936 йилнинг 1 январидида сақлаб қоладилар. Агарда адиб ҳаётида Консуэло бўлмаган ва у Ливия саҳроларида саросар кезмаганида жадон адабиёти хазинаси «Кичик шахзода» каби марвариди донаси билан бойимас эди. Ахир ўша Роза кичик шахзоданинг севиклиси — адибнинг умрлик йўлдоши Консуэло-ку!

Барибир Консуэло ҳамиша кўрққан машъум воқеа рўй беради: ёзувчи бу дунёни ундан олдин тарк этади. Бу сафар аёл ўтинчлари ҳавода муаллақ қолади. Экзюпери 1944 йилнинг 31 июлида сўнгги марта парвоз қилади.

Бахтга қарши, аксарият пешонасига шундай қисмат битилган аёллар сингари Консуэло ҳам узоқ умр кўради. Аёл умр йўлдоши бўлган буюк адибнинг сирли ўлимидан сўнг ўттиз беш йил умр кўради. У 1979 йилнинг 28 май куни оламдан ўтади. Шундан йигирма бир йил ўтгач эса балиқчилар денгиздан учувчи адиб самолёти парчалари ва уларнинг орасида қумуш занжир ва Биби Тереза медалёнига солинган ёзувчи хотинининг суратини топиб оладилар. Сурат орқасига аёл қалби изҳори бўлган шундай сўзлар битилган эди: «Мени йўқотма. Ўзинг йўқолма».

Маъсума АХМЕДОВА

«Мен — ёшликман» танловига Баҳор соғинчи

Кувонч ёши эмасми

лоладаги томчилар,

Эсиб турган шаббода

дил атрини симирар,

Алвон лолақизгалдоқ

муаттар бўй таратар —

Мен баҳорни соғиндим,

Сен ҳам соғинганинг айт.

Шафақ бирла уфқнинг

томирида оқар нур,

Бошинг узра порлагай

қуёш таратган сурур,

Кўнгил боғин кенг олиб,

кувонч гулин қуч масрур —

Мен баҳорни соғиндим,

Сен ҳам соғинганинг айт.

Тонг саҳарда Оллоҳдан

сўра элга бахт, омад,

Баҳорнинг ҳар лаҳзаси

умринг каби ганимат.

Боғларга боқ, булбулнинг

қўшиғидан туй хайрат —

Мен баҳорни соғиндим,

Сен ҳам соғинганинг айт.

Дилни яйрат кўкларнинг

рангин тароватидан,

Баҳра олгин бетакрор

хайру саховатидан,

Ўтга айлансин юрак

меҳру муҳаббатидан —

Мен баҳорни соғиндим,

Сен ҳам соғинганинг айт.

Умр сарҳисоби

Фақат вақт масаласида ҳасислик

қил.

Томас Манн

Бу фоний дунёдан ўтар чоғингда,
Умр дафтарингни варақлаб кўргин.
Сен бунёд айлаган ҳаёт боғингда,
Мангуга қолғувчи неларни экдинг?..

Ўзингда савол бер: «Мен кимман ўзи?»
Жавоб топа олсанг, умринг безавол,
Ҳақдир, Муҳаммаднинг бу азиз сўзи:
«Ёмонлик йўлида эзгулик увол».

Сабр коса чошин тўлдирдингми, айт?
Меҳр булоғидан яратдинг нени?
Илм достонидан сўйла дилбар байт,
Саодат бағрига элтгай у сени.

Дунё

Уммон қарри томон чўқди оқибат,
Замин ҳам излайди ўзига вафо.
Кўз очиб юмгунча учар қабоҳат,
Митти япроқни ҳам эзади жафо.

Дунё, кўчаларинг таровати йўқ,
Армонли кўзлардан оқар дув-дув ёш.
Мунис оналарнинг қалбин тешар ўқ,
Дил қушин дардига беролмас бардош.

Тинкаси қуриган дарвеш мисоли,
Сўлиб бораётган бўстонларинг кўп.
Кўролмайд гоҳида мардлар камолини
Разолат тўфони отаверар тўп.

Истадим, изландим кўчаларингдан,
Мағрур қад кўтарган мангу қошона.
Таланган, топталган гўшаларингдан,
Чиқиб келаверар минг бир вайрона.

Англадим, энг буюк бахтинг биттадир:
Эзгулик машъалини кўтарган дунё.
Маърифат боғларин гуллатсин шоир,
Мангулик қасрини безатсин Даҳо!

Гулчехра АШУРОВА,
Галаосиё педагогика коллежи
II босқич талабаси

Бугдойлар бошоқ тортиб, ризқ-рўз хирмонлари кути-лаётган дамлар эди. Исма-тулла гаражга келса, ҳар йилги гап: «Ўн кундан кейин галла ўрим-йиғими бошла-нармиш. Унгача техникалар обдон ҳозирланиб, «старт чизиги»га келтирилиши шарт!» Таъминотдан айтар-ли дарак йўқлиги боис, бу даъват замиридаги шаъма-ни тушунган Исмадулла ҳам шалағи чиққан «Москвич» машинасига ўтириб, ҳали у, ҳали бу бозорни айланиб чиқди. Сўраб-суриштириб, қарз эвазига таниш касб-дошлари орқали, бироз уринган бўлса-да, эҳтиёт қисмларни жамлашга ки-ришди. Кейин шогирдлари ёрдамида ярим очик ҳолати-даги комбайнни бутлашни бошлашди. Ҳайтовур, мойли қўллар бекорга қотиб-қавармаганиди. Астойдил уриниб, муддатидан бир кун аввал техникани жойидан жилдириб, сафга қўйди.

Тўрт бора ўлган одам

Мавсум бошланиши анча тантанавор тартибда ўтказил-ди: Хўжалик раҳбаридан ке-йин ҳокимлик вакили ҳам баъзи фикрлар билдириб, мавсумни тез ва сифатли ўтказиш лозимлигини қайта-қайта ўқтирди. Шундан ке-йин, бепоеъ галла майдони сари йўл олишди. Сарғиш уммонда суза бошларкан, Исмадулла беихтиёр мотор-нинг қай даражада ишлаши-га қўлоқ тутди. Техника қар-танинг ярмини босиб ўтгач, галлазор адоғи ёввойи ўтлардан мутлақо тозаланма-ганини кўриб, ҳайдовчи кўнглида безовталиқ бош-ланди. «Ахир, ямловчи агре-гатлар қуруқ ва силлиқ буг-дой танаси учун мўлжаллан-ган-ку. Бир-бирига чирма-шиб кетган ўсиқ ўт-ўланлар айланма ўқ илгакларини ту-тиб қолмайдими?!»

Бу фикрни айтиб тушун-тирай деса, атрофда уни эшитадиган ҳеч ким йўқ... Айни пайтда ҳайдовчи учун бир амаллаб комбайнни олға жилдиришдан бўлак имкон ҳам кўринмасди. Қанчалик эҳтиёткорлик қилмасин, мо-торда зўриқиш пайдо бўлди. Ямлаш мосламаларининг ай-ланиши оғирлашиб, гайри-табиий чириллаш ҳосил қила бошлади.

— Об-бо, ярамас-ей... — ҳайдовчи сўкина-сўкина қўлга мантировкани олиб пастга тушди. Қараса, чир-мовикдек ўралиб қолган гумай ва итүзүм таналари ан-чагина қалинлашиб қолибди. Азоб билан мослама оралиқ-ларини тозалагач, айланиш равонлиги анча тиниклашди. Қарта адоғига боргунга қадар шу ҳолат яна икки маротаба қайтарилди. Моторни ўчи-

риб қўйиб, кейин агрегат мосламаларини ўтдан тоза-ламаса бўлмайди. Бироқ, ак-кумулятор ўз муддатини ўтаб бўлганлиги боис, кенг ора-ликда техникани ўчириб қўйса, унинг яна ўт олиши даргумон. Тугунга айлана бошлаган ўт-ўланларни аж-ратиб олишга ки-ришаркан, Исма-тулланинг кўзи пояси қаттиқ гумай таналарига тушди. Уни ажра-тиш учун манти-ровка ёки ёғоч мосламанинг куч бермаслигини ту-шунган ҳайдовчи бир оёғини мос-лама темирига ти-раб, иккинчи оёғини бироз ортга кертганича бор кучи билан гумай пояларини ўзига тортиди. Шунда беҳосдан шим айланма ил-гак учига илиниб, Исмадулланинг бир оёғи ишлаб турган агрегат орасига тушиб кетди...

Қолган воқеаларни тасав-вур қилиш осон. Кутилмаган ҳайқирикдан кимлар ёрдам-га ошиқди, темир исканжа-дан оёғи қандоқ чиқариб олинди, булар энди унга қоронғи. Ҳушига келганида эса тўшақда — оқ халатлилар қуршовида ётарди. Жароҳат-ли оёқдаги кучли оғриқ бут-тун танани қамраб олгудек эди. Ишқилиб, Яратганинг ўзи уни ҳаётга қайтариб берди.

Бемор дард билан оли-шиб ётган шу паллада ҳам-

ширанинг чиқиб кетганидан фойдаланиб, икки басавлат таниш чехралар ўзини пала-тага уришди. Бири — у иш-лаётган хўжаликнинг бирин-чи раҳбари, ортидан эса бош муҳандис! Бемор улар-ни кўриб, ўзини имкон қадар тетикроқ тутишга уринди.

— Укам кечирган қисматни душманга ҳам раво кўрмаган бўлардим. — деди шифохона остонасида куришган чоғимизда акаси Суннат Каримов. — Жароҳатли оёқни сонидан кесиб ташлашларига тўғри келди. Кўп азиятлар-дан кейин қўлтиқтаёк-да юрадиган бўлди. Аммо, бу даврда чириш таъсири иккин-чи оёқ суягига ҳам кўчган эди. Иккала оёғидан ажралгач, боякиш иним ўзини ногиронлик аравача-сида ҳам бошқара олмайдиган ҳолатга келиб қолди.

Сўраб-истаб келганлари-ни кўриб, ҳазин оҳанг-да миннат-дорлик бил-дирди. Аммо у мақсадни ҳали тушун-мас, коса та-гида нимкоса мавжудлиги-ни хаёлига ҳам келтир-масди.

— Кўргулик экан-да, ука. Худо хоҳласа, ҳадемай оёққа туриб кетасан. Унгача доим ҳимоямизда бўласан. Ҳа, айтгандек, сен-дан илтимос. Иш пайтида жароҳат олганинг-ни бировга айтиб ўтирма. Бўлмаса, дўхтурлар ваҳима қилиб юборишади. Тағин бо-шимиз ташвишдан чиқмай юрмасин.

Озроқ мева ва иккита қоғоздек юпка шаппати нон солинган қоғоз пакет стол устини икки кун хира қилиб турди. Исмадулла кучини тўплаб, зарби суякни зир-қиратаётган оғриққа чидашга интиларди. Лекин, барибир, докторларга ёлғон кўрсатма беришга қарор қилди.

Дардни яширсанг, исит-маси ошкор этади, дейди халқимиз. Жароҳатлар се-кин-аста битиб, ойлар ўтди. Бироқ, сир тутилган суяк жа-роҳатини кўрсата бошлади. Исмадулла яна тўшаққа ми-х-ланиб қолди. Вилоят марка-зий шифохонасида эса суяк чириши бошланаётганини маълум қилишди.

— Укам кечирган қисмат-ни душманга ҳам раво кўрмаган бўлардим, — деди шифохона остонасида куришган чоғимизда акаси Суннат Каримов. — Жароҳат-ли оёқни сонидан кесиб ташлашларига тўғри келди. Кўп азиятлардан кейин қўлтиқтаёкда юрадиган бўлди. Аммо бу даврда чи-риш таъсири иккинчи оёқ суягига ҳам кўчган эди. Ик-кала оёғидан ажралгач, боя-киш иним ўзини ногиронлик аравачасида ҳам бошқара ол-майдиган ҳолатга келиб қолди. I гуруҳ ногиронига ай-ланган шўрлик укам қандли диабет хасталигига ҳам чали-ниб қолди. Бизни қон қақшатган нарса шуки, жароҳлар икки ой ўтиб, унинг чап қўлини ҳам тубидан ке-сиб ташлашга мажбур бўлишди.

Уч бора ўлимни бошидан кечирган тана бўлаклари қани энди зада бўлган ни-гоҳлардан айро турса!.. Тао-милимизга кўра тириклай та-надан узилган мучалар ол-диндан кўмиб юборилмас экан. Улар ўз эгасининг сўнгги соатларини кутиб, борлиқда тус сақлашаркан. Буни Исмадулланинг яқинла-ри ўша илк оёқ танани тарк этган маҳал билиб олишгач, дори билан қотирилган оёқлар ва қўлни бирин-ке-

тин уйларига олиб қайтишди. Жонсиз қисмларни уй шиф-тига миҳ қоқтириб, алоҳида-алоҳида матоларга ўраб, осиб қўйишди. Қисмат экан: болалар бўйи етиб қолган бўлганига қарамай, тунлари ўша уйга беҳосдан кириб қолишса, жуда сесканишар-ди. Турмуш ўртоғи бўлса, ғам ва йўқчиликка чидолмай, тўйиб-тўйиб пинҳона йиғлай-ди. Лекин тезда ҳасратини ичига ютиб, очик чехрада жуфти-ҳалолининг хизматига ошиқади.

Жўрамиз шифохонадан қайтган куни барча синф-дошлар биргалашиб, уни кўргани бордик. Қўл-оёқсиз гавда анча кичрайиб қолар-кан. Бизни кўриб, нурсиз кўзлари пирпираганча, гўдакдек бир бурда гавдаси-ни тиклаб, ўнгаришга урин-ди. Юмшоқ болиш ёрдами-да қаддини тиклашга кўмак-лашдик. Қаранг-а, қисқа муд-датда сочлари тугул қошига-ча оқариб кетибди. Ортиқча ҳаракатга ҳол келмасди. Шу боис жовдирок кўзлардан тизилиб оқаётган шашқатор ёшдан шундай мазмун со-чилгандай бўлди: «Жўралар, жўжабирдай жон дардни ўйлайинми ёки дастурхон-ни?.. Шундай кунга тушиб қолдим-а!..»

Бу билан кўз ёшлар туга-мади. Мажруҳона нигоҳда сўнгсиз армон ва кутилмаган қаҳрини кўрдик.

— Номардлар! Муттаҳам-лар! Уларга алданиб, дўхтир-ларга ёлғонни айтдим. Дар-димни беркитдим. Адо қилишди, жўралар, адо...

Баъзи фикрлардан воқиф бўлганим учун ачиқ нолалар кимларга қаратилганлигини тушуниб турардим. Орадан ҳафта-ўн кун ўтиб Исмадулла бандаликни бажо келтирди. Шифтда осиглиқ тана қис-млари ҳам унинг билан бир-га тахтланиб, чўбин от узра қалаштирилди.

Мени ларзага солгани шу эдики, шифохонага пуч ёнғоқ-орқалаб борган ўша ҳамиятсиз раҳбарлар майит жанозаси куни ҳам кўриниш беришмади.

Мансур АЛОВУДДИНОВ,
«Ishonch» мухбири

Озрик нуқталар

Қорним тўйса, бўлди-да...

Сўнгги марта қишлоққа борганимда, адирга чиқдим. Бир бўзбола мол боқиб ўтирган экан. Аранг танидим: Жувоzkаш Амакининг супрақокдиси, уйи анҳорнинг нариги томонида. Гаплашгим келди, негадир.

— Катта бўлсанг, ким бўлмоқчисан? — дедим гапни айлантириб.

— Ҳеч ким... — деди ерга қараб.

— Ия, ука, сал пастроқ тушинг, — дедим эркалаб. — Агар сен Ҳеч ким бўладиган бўлсанг, дунё нима бўлишини биласанми?!

Ҳайрон тикилди: анграи-и-и-б...

— Шаҳарда ўқийсанми, насиб бўлса?..

— Отамнинг пули йўқ, — чўрт кесиб гапирди у.

Тушунтирмоқчи бўлдим: — Сарфлаган пулинг бир куни қайтиб келади...

Кўзимга маъносиз тикилди: — Отамда пул йўқ...

Бошини силадим: — Хўб, отанг билан гаплашсам, ўқийсанми?

Индамади.

— Ўзи нимага қизиқасан? — дедим ҳайронлигим баттар ортиб.

Жавоб ўрнига оғзини катта очиб эснади. Яна сўровдим, елкасини қисди...

— Ҳар доим шундай мол боқиб юраверасанми? — дедим анча ўтиб.

«Шуни ҳам билмайсанми?» дегандай тикилди:

— Қорним тўйса, бўлди-да... Сал нарида кўкат «чимчилаб» юрган тарғил ғунажинни кўрсатдим:

— Ана шунинг ҳам қорни тўйса бўлди. Сени ундан фарқинг йўқми?!

Укам тушмагур жойидан ирғиб туриб, қочиб кетди. Кечкурун ҳамсоямизниқда тўй

бўлди. Отарчилар шаҳарлик экан. Ҳайрон қолганим, давралаган эркак борки, хусни қоча бошлаган «шоптолиқоқи» раққосага суйканади. Ўйинчи-да, ишига пишиқ: пул бермаганга ўпич ҳам йўқ. Давангирдай биттаси ўша «шоптолиқоқи»ни ўпмоқчи эди, нозланди. Жаҳли кўзиган бойнаги давангир шартта дўпписини унга кийдирди-да, пулга белаб ташлади. Сўнг мақсадига етгач, атрофга бургутона қараш қилиб, даврадан чиқди. Олдимга келиб ўтирганида туйқус таниб қолдим: бу — ўша Жувоzkаш Амаки эди...

Валижон АБДУНАЗАРОВ,
Олтинсой тумани

Ҳайра

Умид учқуни

Табиатнинг инжиқликларига, ёмғирли ва совуқ об-ҳавонинг оёғига бераётган азобли оғриғига қарамай, у чекинмасди. Тонг ёришмасдан уйқудан уйғонар, ўз юмушларига сингиб кетарди. Дўппидекина ерига эккан донларни сахарлаб йиғар, эскириб хатто баъзи жойларига ямоқ тушган қопига авайлабгина соларди. Унинг учун бир ҳовуч дон ҳам азиз ва қадрли эди.

Сўнгра дон солинган қопни елкалаб, ҳассасига суянган ҳолда шаҳар томон йўл оларди. Шаҳарга келиб ўзи учун кўпдан буён қадрли бўлиб қолган, деворларнинг бир қисми сувалмаган ўша бино ёнига келар, қопни ерга қўйгач деворга суянган ҳолда харидор келишини кутиб турарди. Неча йиллардан буён шу шаҳарга келади. Қишлоғи билан шаҳар орасидаги масофа тахминан 15 чақирим келади. Лекин ҳар куни қатнайди. Ўз кунини ўтказиш, бир сўм пул топиш мақсадида оёқлари оғриб азоб берса ҳам чекинмасдан фақат олдинга интиларди. Тонгда шаҳарга келиб, кун ботгач уйига қайтадиган бу қария кунига беш-олтидан кўпроқ харидор йиға олмасди. Ўтиб кетаётган йўловчилар ҳам бу қарияни таниб қолишган. Кўпчилиги у билан бош силитиб ҳолаҳвол сўрашиб ўтишарди. Айримлари кушлари учун дон олса, баъзилар эса қарияга раҳми келганидан пул ташлаб кетишарди. Албатта, бундай вақтда у қаршилиқ қилар, савобталаб йўловчилар эса чин кўнгилдан эканлигини унга ўқитишарди.

Ҳаво булут бўлган кунларида қариянинг оёқлари шунчалар оғриб унга азоб берардики, чидашга имкон қолмасди. Шундай бўлса-да, у тўшакка михланиб ётган хотини ва ўзини боқиш учун бу азобларга чидаб, пул топиш кераклигини биларди.

Қария ҳаётда кўп қийинчиликларга рўбарў бўлганидан, фақир кун кечиришдан, уни ва хотинини боқадиган, ардоқлайдиган фарзандлари йўқлигидан жуда ҳам афсусланарди. Икки фарзандли бўлишди, лекин норасидалар кўп яшамади. Шундан сўнг бошқа фарзанд насиб этмади уларга. Умрининг беш куни қолди-йўқми билмайди. Лекин шуни яхши билардики, у бемор хотини ва ўзини боқиш керак эди. Фақат олдинга юрар, кўнглида қандайдир умид бор эди. Ниманидир кутар, гўёки бир кун мўъжиза юз берадигандек туюларди унга. Қалбида умид учқунлари ёнарди. Ҳаётининг сўнги кунларидир балки, лекин эртанги кун умиди билан яшарди. Ҳайрулло АСТАНАКУЛОВ

Акс-садо

Танқиднинг меваси ширин

Бу ҳикматни кўп такрорлаймиз-у, ҳолисона айтилганда, танқидни тўғри ҳазм қилиш осон кечмайди.

Бундан қарийб уч ойлар олдин туман прокуратураси томонидан Хатирчи тумани умумтаълим мактабларида ногирон ўқувчиларга дарс берилишдаги аҳвол назорат тартибида ўрганилган эди. Ўрганиш чоғида айрим мактабларда бу борада йўл қўйилаётган баъзи бир ўзибўларчиликлар ҳам аён бўлди. Муаммони жойида ҳал қилиш бўйича тезкор зарурий чоралар қўлланилди. Шундай бўлса-да, прокурор бошқа ҳудудларда ҳам бундай қонунбузилишлар юзага келмаслиги учун газетхонлар эътиборига «Ishonch» газетаси орқали ўз нуқтаи назарини ҳавола қилган эди.

Газетанинг 15 май сониди «Ногиронлар ҳам билим истайди» сарлавҳаси остида мақола чоп этилгач, мутасадди ходимларнинг танқидни тўғри қабул қилганлари кишини қувонтиради. Эътиборли томони шундаки, шу йил 16 май куни, яъни мақола чиққан куннинг эртасигаёқ таълим муассасаларида оилада якка тартибда таълим олаётган ногирон ўқувчиларга зарур бўлган ўқув шароитини яратиб бериш, ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича туман халқ таълими бўлими ҳамда

ижтимоий таъминот бўлимларининг қўшма қарори қабул қилинган. Туман ХТБ мудир ҳузурида ўтказилган таълим муассасалари раҳбарлари иштирокидаги ишлаб чиқариш йиғилишида эса мақола атрофлича муҳокама қилиниб, айбдор мактаб директорларига тегишли чора кўрилган.

Яқинда яна бир қувончли хабарнинг гувоҳи бўлдик. Тумандаги 7, 11, 14, 15, 16, 19, 20, 41-умумтаълим мактабларидаги уй синфида ўқиётган ногирон ўқувчиларнинг ҳар қайсиси компьютер билан таъминланибди. Шунинг билан бирга оилада якка тартибда таълим олаётган ногирон ўқувчилар мавжуд бўлган ўрта умумтаълим мактабларида йиллик иш режа, ўқитувчиларнинг дарс конспектлари, алоҳида дарс жадваллари, синф журнали, ота-оналар билан мулоқот ва назорат дафтарлари эндиликда тўлиқ юритилиб бошланган. Ногирон синф ўқитувчиларининг дарсларини кузатиш ва таҳлил қилиш ҳам изчил йўлга қўйилган.

Келгусида ҳам фуқаролар ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишда «Ishonch» газетаси билан ана шундай ҳамкорликни йўлга қўймоқчимиз.

Фаррух УСМОНОВ,
Хатирчи туман прокурори катта ёрдамчиси

Яхшилар ёди

Хорижликларга пахтачиликни ўргатган

Ўзбекнинг уста пахтакорлигини дунёга намойиш этган Фидойи юртдошларимиз ҳақида ўйлаганда қалбимиз ғурурга тўлади. Асли чортоқлик Маҳмуджон Абдуллаев ана шундай инсонлардан бири эди. У шўро давридаёқ хорижликларга пахтачилик бўйича кўп нарсаси ўргатган.

Аграр соҳа бўйича етук мутахассис бўлган бу инсон республика қишлоқ хўжалиги вазири лавозимида ҳам ишлаган. 1976 йилда Ангола Халқ Республикаси президенти Агустиниу Нето юртимизга ташриф буюрганда, далалардаги пахталарни кўриб, ўз мамлакатда ҳам ана шундай пахтазорлар яратиш орзуси борлигини айтиди. Ўзбекистон раҳбарияти билан учрашувда Анголага заминимизда етиштирилаётган олий навли пахта ва малакали мутахассислар билан кўмак берилиши ҳақида гап боради.

Орадан маълум вақт ўтиб мазкур давлатга иқтисод фанлари номзоди М.Абдуллаев раҳбарлигида мутахассислар юборилади. 1977 йилнинг 21 апрелида Луандо вилоятидаги Икола-Бенгу муниципалитетига қарашли қишлоқ яқинида тажриба маркази ташкил этилди. Ламала кўли атрофидаги бу хўжалик шу қишлоқ нрми билан «Онге-Занга» деб аталди. У ерга Ўзбекистондан зарур асбоб-ускуналар юборилди.

1978 йилнинг май ойида «Онге-Занга» далаларида «Тошкент-1» навли пахта очилди. Луандо радиоси Маҳмуджон Абдуллаевнинг шу муносабат билан уюштирилган тадбирда сўзлаган нутқини эшиттирди. «Жорнал де Ангола» газетасининг илк саҳифаларида «Пахта бўйича экспериментал станция» сарлавҳали катта мақола чоп этилди.

М.Абдуллаев бу хизматлари учун давлатимиз томонидан «Халқлар дўстлиги» ордени билан тақдирланди. У кўп йиллар эл-юрт манфаати йўлида меҳнат қилди. Бугун орамизда бўлмаса ҳам бу инсоннинг эзгу ишлари одамлар қалбида мангу яшамоқда.

Нигора АБДУЛЛАЕВА,

ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети талабаси

Ибрат

Яқинда икки боланинг суҳбатини эшитиб қолдим. Суҳбат ёлғоннинг фойдасиз эканлиги тўғрисида эди. Улардан бири ойисига ёлғон гапириб, алдаганини бу эса тезда фош бўлганини гапириб берарди. Келинг, суҳбатни сиз ҳам эшитинг.

Ёлғон фош бўлди

— Мен кеча ойимга «Қаттиқ бетобман, мактабга бормайман», — деб ётиб олдим. Бироз ётиб, уйнагани чиқмоқчи эдим.

Ойим гапимга ишонди шекилли, тезда шифокорни чақириб келди. Мен эса нима дейишни билмайман. Ўрнимдан турсам, ойим ёлғон гапирганимни билиб қолади. Қишлоқ врачлик пунктида ишлайдиган Мустафо ака асбоблари билан танамни текшириб чиқди. Ойим хавотир билан ундан менга нима бўлганини сўраганда эса ҳаммаси ошкор бўлди. — Хавотир олманг, ўғлингизнинг ҳеч қаери оғригани йўқ. Бемалол мактабига бораверсин, — деб жавоб қилди шифокор. Ёлғончилигимдан ойим хафа бўлдилар. Мен эса қилган ишимдан қаттиқ пушаймон эдим. Шунинг учун энди фақат рост сўзлашга ҳаракат қиламан.

Гулафзал АРЗИЕВА,
Чирокчи тумани, Кахрамон қишлоғи, Кори Ниёзий номидаги 13-умумтаълим мактаби ўқувчиси

Донлар демишки...

Ўз бурчини
бажаришдан
мамнун
одамгина
эркин
яшайди
ЦИЦЕРОН

«МУШТАРИЙ МИНБАРИ» КУПОНИ №

Фамилиянгиз _____
Исмингиз _____
Отангизнинг исми _____
Туғилган йилингиз _____
Манзилингиз _____
Иш(ўқиш) жойингиз _____
Қайси мавзуда чиқиш қилмоқчисиз? _____

«Универсал жанг

Тошкент универсал жанг марказига айланмоқда

Пойтахтимиздаги «Универсал» спорт саройида универсал жанг бўйича Осиё очик чемпионати бўлиб ўтди.

Мусобақада Россия, Беларус, Қозоғистон, Афғонистон, Қирғизистон, Покистон, Озарбайжон, Япония, Молдова, Туркменистон, Тожикистон каби ўндан ошқ давлатлардан келган 100 нафарга яқин спортчилар ўз вазн тоифаларида кураш олиб боришди.

Терма жамоамиз анчагина кучли эди. Ҳамюртларимиз орасида универсал жанг ва кикбоксинг бўйича жаҳон ҳамда Осиё чемпионатларида ғолиб бўлган спортчиларнинг борлиги рақибларга етарлича қийинчиликлар туғдирди.

Вакилларимиз нуфузли мусобақада 6 та олтин, 5 та кумуш, 6 та бронза медалларига сазовор бўлди ва терма жамоамиз умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни қўлга киритди.

Шунингдек, Тошкентдаги универсал жанг мусобақалари чоғида пичоқ улоқтириш бўйича биринчи Осиё очик чемпионати ғолиблари аниқланди.

Унда ҳамюртимиз Жавод Очилов 5 метр масофага улоқтириш бўйича жами 505 очко жамғариб, Осиё чемпиони бўлди ва олти карра жаҳон чемпиони россиялик Андрей Яковлевнинг (2007) рекордини янгилади. Жавод, шунингдек, 7 ва 9 метрга пичоқ улоқтириш бўйича мусобақанинг кумуш медалларини ҳам қўлга киритди.

«Футбол

Сингапурга қарши таркиб

Футбол бўйича терма жамоамиз ЖЧ-2010, 3-саралаш босқичи доирасида меҳмонда Сингапур терма жамоаси билан куч синашишдан хабарингиз бор. Шу муносабат билан Тошкентда ўқув-машғулоти йўналиши бошланди.

Бош мураббий Рауф Инилеев рўйхатидан жами 26 футболчи ўрин олган ва шулардан икки нафари захирадаги ўйинчилар ҳисобланади.

Тошкентнинг «Локомотив» клуби ҳужумчиси Олим Навкаронинг сўнгги турлардаги мазмунли ўйинлари Рауф Инилеевнинг эътиборини тортди ва илк маротаба миллий терма жамоа сафига таклиф қилди. Шунингдек, узоқ танаффусдан кейин «Курувчи» аъзоси Жасур Ҳасанов ҳам бош жамоадан қақирув олди.

Инилеевнинг сўзларига кўра, мазкур 26 футболчидан 18-20 нафари Сингапурга олиб кетилади.

«Курувчи» Эронга боради

Малайзия пойтахти Куала-Лумпур шаҳрида футбол бўйича Осиё чемпионлар лигасининг чорак финал босқичига қўрға ташлаш маросими бўлиб ўтди.

Қўрға натижаларига кўра, Тошкентнинг «Курувчи» жамоаси мусобақанинг яна бир дебютанти Эроннинг «Сайпа» клуби билан куч синашадиган бўлди. Дастлабки учрашув рақиб майдонида ўтишини инобатга олсак, қўрға Миржалол Қосимов шогирдлари учун қўлай келганини таъкидлаш мумкин.

Эслатиб ўтамиз, чорак финал баҳслари 17 ва 24 сентябрда, ярим финаллар 8 ва 22 октябрда, икки учрашудан иборат финал эса 5 ва 12 ноябр кунлари ўтказилади.

Марҳамат, қўрға натижалари билан танишинг: «Сайпа» (Эрон) – «Курувчи» (Ўзбекистон) «Кашима Антлерс» (Япония) – «Аделаида Юнайтед» (Австралия)

«Ал-Қодисия» (Кувайт) – «Урава Редс» (Япония) «Ал-Карам» (Сурия) – «Гамба Осака» (Япония)

«Сўғдиёна» қоқилди

Ўзбекистон чемпионати олий лигасида 11-тур учрашувлари бўлиб ўтди. Натижалар билан танишинг: Сўғдиёна – Бухоро - 1:2, Нефтчи – Қизилқум - 3:1, ЎЗДОНГ ЖУ – Андижон - 0:1, Динамо – Навбахор - 2:0, Локомотив – Металлург - 1:0, Шўртан – Машъал - 0:0, Насаф – Курувчи - 0:0, Пахтакор – ОМК - 2:0.

Грант бўшатилади

Европа чемпионлар лигаси финалида «Манчестер Юнайтед»га имкониятни бой бергач, «Челси»нинг бош мураббийи Авраам Грант истеъфога чиқарилди.

Унинг ўрнига келиши мумкин бўлган мутахассислар номзодлари орасида Франк Райкард, Свен-Горан Эриксон, Дик Адвокат ва Роберто Манчини каби мураббийларни кўриш мумкин.

«Алпинизм

Ёшларимизни Ватанга муҳаббат, миллий қадриятларга садоқат руҳида тарбиялашда алпинизм муҳим аҳамиятга эга. Фарзандларимизда машаққатларни буқилмас ирода билан енгиб ўтиш, қатъият ва жасурлик хислатларини шакллантиришда мазкур спорт турининг ўрни бекиёсдир.

Ўн йил олдин...

— Эверест чўққисини забт этиш барча алпинистларнинг олий орзусидир, — дейди Ўзбекистон алпинизм ва қоя забткорлиги федерацияси бош қотиби, 1998 йил 22 майда Эверест чўққисини забт этган алпинистлар гуруҳига раҳбарлик қилган Анатолий Шабанов. — Ушбу чўққига илк бор 1953 йил 29 майда инглиз экспедицияси аъзолари кўтарилган.

Мустақиллик шарофати билан Ўзбекистон спортчиларининг осмонга туташ чўққиларга экспедициялар уюштириши учун имконият туғилди. 1998 йилда мамлакатимизда Эверест чўққисини забт этувчи алпинистлар гуруҳи тўзилди. 22 май куни об-ҳаво ўта ноқулай бўлганига қарамай, барча қийинчиликларни енгиб ўтиб, 12 мамлакатдан келган алпинистлар гуруҳини ортада қолдирган ҳолда чўққини забт этдик. Гуруҳ аъзоси Рустам Ражабов биринчи бўлиб у ерга Ўзбекистон байроғини қадади. Унинг ор-

тидан гуруҳнинг қолган аъзолари ҳам чўққига кўтарилди. Шундай қилиб, Ўзбекистон Мустақиллигимизнинг етти йиллиги арафасида жаҳонда алпинизм соҳасидаги етакчи мамлакатлар қаторига қўшилди. Ўзбекистонлик алпинистлар Марказий Тяньшаннинг «Хонтангри» (7010 метр), «Ғалаба» (7439 метр), Франциядаги «Монблан», Шимолий Америкадаги «Мак-Кинли» (6193 метр) чўққилари, шунингдек, Помир, Тяньшан, Аляска тоғларидаги энг баланд чўққиларга бир неча бор кўтарилдилар. Ҳозир юртимизда алпинизм ва қоя забткорлиги билан қарийб 500 нафар киши мунтазам шуғулланаётган бўлса, шунинг 200 дан ортиғи ёш ўғил-қизлар эканлиги эътиборга лойиқ. Ўтган йили икки нафар спорт устаси, 8 спорт усталигига номзод, 100 дан зиёд оммавий разряддаги спортчилар тайёрланди, — дейди тажрибали мураббий.

«Теннис

Қаршида ўзгаришлар кўп

Президентимизнинг «Республика Олимпия захиралари теннис мактабини ташкил этиш тўғрисида»ги Қарори спорт секцияларига малакали мураббийлар етказиб бериш билан бирга ёшларнинг спортдаги маҳоратини ошириш, халқаро мусобақаларда юртимиз шарафини ҳимоя қиладиган мамлакат терма жамоаларини шакллантириш имконини беради.

— Теннис билан етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган ҳар қим шуғулланиши мумкин, — дейди Қашқадарё вилояти теннисни ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ижрочи директори Зокир Ҳамидов. — Лекин бу соҳада мутахассис кадрлар тайёрлаш масаласи долзарб муаммолардан биридир. Чунки теннисда ҳаваскорлар кўп, аммо профессионаллар, малакали мураб-

бийларга эҳтиёж катта. Мамлакатимизда Олимпия захиралари теннис мактабининг ташкил этилиши мазкур муаммони бартараф этишда муҳим омил бўлади. Бундан ташқари, Қарорда республика теннис мактабига фақат танлов асосида, теннис клублари ва спорт мактабларида дастлабки тайёргарликдан ўтган, тегишли салоҳиятга эга йигит-қизларни қабул қилиш белгилаб қўйилди.

Сўнгги йилларда вилоятдаги теннис клубларининг моддий аҳволини яхшилаш бўйича қатор ишлар амалга оширилди. Қарши шаҳридаги Марказий теннис мажмуасида халқаро миқёсдаги мусобақаларни юқори савияда ўтказиш учун барча шарт-шароитлар яратилди. Бундан ташқари, Қарши шаҳри, Китоб ва Муборак туманларидаги теннис клублари, касб-ҳунар коллежлари қошидаги 50 дан ортиқ замонавий тен-

нис кортлари ҳам ишқибозлар ва спортчиларнинг сеvimли масканига айланган.

Алишер Навоий номидаги вилоят марказий боғи ҳудудида фойдаланилмай келинаётган «Ирода» теннис мажмуаси вилоят теннисни ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳамда ҳоим ташкилотлар — «Ўзмахсусгазқурилиш» очик акционерлик жамияти вилоят бошқармаси, «Қашқадарё электротармоқлари» корхонаси кўмагида ишга туширилди. Бу ердаги тўртта теннис корти халқаро стандартларга мос ҳолда таъмирланди. Кичик ёшдаги болалар учун теннис секцияси ташкил этилди. Жамғарма мутасаддиларининг таъкидлашича, ушбу мажмуани келгусида янада кенгайтириш ва унда кишики ёпиқ теннис кортлари барпо этиш мўлжалланмоқда.

«Енгил атлетика

Навбатдаги

йўлланмалар

Яқинда Тошкент тиббиёт Академиясининг «Шифокор» спорт мажмуасида енгил атлетика бўйича Ўзбекистон очик кубоги баҳслари бўлиб ўтди.

«Пекин-2008» Олимпиадаси лицензиялари ўйналувчи мазкур мусобақага Марказий Осиё давлатларининг энг кучли спортчилари ташриф буюришди ва умумий спортчилар сони 350 нафарни ташкил этди. Ўз навбатида, мамлакатимизнинг энг тажрибали спортчилари томонидан бир қатор муваффақиятли натижалар қайд этилди. Жумладан, 110 метрга тўсиқлар оша югуришда Олег Норматов 13,71 сония натижа кўрсатиб, халқаро тоифадаги спорт устаси талабини бажарди. Шунингдек, у «Пекин-2008» йўлланмасини ҳам қўлга киритди. Баландликка сакраш бўйича Светлана Радзивил (1,98), лангарчўп билан баландликни забт этиш бўйича Леонид Андреев (5 метру 65 см) шахсий рекордларини янгилашди.

Яна бир моҳир спортчимиз Павел Андреев ўнкураш баҳсларида ғолиб чиқиб, 8034 очко билан у ҳам «Пекин-2008» йўлланмаси соҳибига айланди.

Гарчи, мусобақада рақобат кучли бўлса-да, ёшларимиз орасида иқтидорли атлетикачилар камолга етаётгани уларнинг натижаларида яққол кўринди. Жумладан, ядро иктиш бўйича Григорий Камуля, Сергей Дементьев, София Бурхонова, найза улоқтиришда Бобур Шокиржонов, Надежда Свешникова, тўсиқлар оша югуриш бўйича Зарина Қодирова, Ирина Прошкина каби ёш чемпионлардан умид катта.

Таъкидлаш жоизки, енгил атлетика нафақат пойтахтда, балки вилоятларимизда ҳам жадаллик билан ривож топмоқда. Андижонлик Ирина Мороз, фарғоналик Ситора Ҳамидова, намаганлик Марат Низомов, Самарқанд фарзанди Руслан Носировларга бемалол халқаро мусобақаларда ишонч билдириш мумкин.

Ҳозиргача енгил атлетикачиларимиз орасида «Пекин-2008» йўлланмасини қўлга киритган спортчилар саккиз нафарни (Виталий Смирнов, Гўзал Хубиева, Надия Дусанова, Светлана Радзивил, Леонид Андреев, Павел Андреев, Олег Норматов, Анастасия Журавлева) ташкил этмоқда. Бироқ бу ҳаммаси эмас. Ҳамюртларимиз Лилия Дусметова, Ринат Тарзума-нов, Замира Амирова ва Олег Журавлевда май ойи охирида Бишкекда ҳамда 6-8 июнда Қозғистонда ўтадиган халқаро турнирларда лицензияларни қўлга киритиш имкони бор.

Шунингдек, ёшлар терма жамоамиз 10-17 июн кунлари Индонезия пойтахти Жакартада ўтадиган навбатдаги қўрға биринчилиги иштирок этишади.

Линворд

Линворд ва сканворд муаллифи: Фозилжон ОРИПОВ

Олов қол-диғи	Хўл мева	Қуйма андаза	Чой нави	Сув қурша-ган ер	Беғубор, тоза	Зарбли асбоб	Салмоқдор	Футбол жамоа	Билим соҳиби	Вилоят маркази
Сопол буюм ху-нарманди	Сўз кўрки	Ҳарир тола	Ишнинг ривож	Қиммат-баҳо металл	Келажак	Шеър тури	Болга-риядаги шаҳар	Табиатни ўрганиш, саёҳат	Шоҳ ва шоир	Бино-корлик ашёси

Саид Аҳмад романи

Қадимда олимга муро-жаат

Афғон кўшиқ-чиси

Сибир дарёси

Энг катта жонивор

Харир тола

Шоҳлик даври аскар

Оила таянчи

Бўёқ олиш ашёси

Бахт — киши ўзи учун излайдиган неъматдир: бирон бошқа нарсага эришиш учун киши асло ва ҳеч қачон бахт сари интилмайди, бинобарин бахтнинг нариги томо-нида ҳам инсон эриша олмайдиган ҳеч қандай муҳимроқ нарса йўқ. Форобий.

Тенглик ҳолати

Улуғ зот

Азиз диёр

Дарё Коинот илми

Мунг, ғашлик

Тожи-кистон шаҳри

Тош асри даври

Фран-ция шаҳри

Сабза-вот экини

Фран-ция дарёси

Тоғлик дарёси

Музлат-кич маркаси

Элек-трод

Товуш

Аме-рика олими

Рус шоири

Ўзбек халқ куйи

Қатор

Сув омбо-ри

Ип мато

Устоз бахши

Учиш қурил-маси

Япония шаҳари

Муқим жойсиз

Венгер шоири

Авто марка

Жон ... (адиб)

Чин, ҳақи-қат

...порт

Темир йул

Мо-нанд

Закон-ватли

Аёл исми

Кавказ-лик цирк устаси

Мада-каскаш пойтахти

Ўтказгич қаршили-ги ўлчови

Сувчи

Ақл, фаро-сат

Тоғлик тумани

Вазн ўлчови бирлиги

Самар-қанд вилояти-ғори

Қу-руқ мева

Туя аъзоси

Венгрия авто маркаси

Уску-налар мажмуи

Муқимий шеър

Эркак исми

Инкор

Бахш этиш

Адабий жанр

Камёб, қим-матли

Санъат

Туркман оти зоти

Саҳна асари ижодкори

Ахборот воси-таси

Денгиз йирт-қичи

Шамсий ой

Иш шу ... давом этди

Вилоят маркази

Фаргона вилояти шаҳри

Жаво-хир

Хинди-хитой дарёси

Маҳсу-лот сак-лаш жойи

Томон

Соат тури

Уфа ир-моғи

Хинди-хитой дарёси

Спортча сузиш усули

Қа-би-ла

Зафар садоси

Бель-гия шаҳри

Вакт асбоби

Даст-лабки

Ўзув анжоми

Куба пой-тахти

Бель-гия шаҳри

Тик ўсувчи дарахт

Жану-бий кутб

Илм икки хилдир: бири қалбдаги илм бўлиб, у фойдалидир. Иккинчиси, тилдаги илм бўлиб, у Тангри ҳузурида банда зарарига далил бўлади. Ҳадисдан

Табиат шифохонаси

Саримсоқ — минг дардга даво

Саримсоқни халқимиз севиб истеъмол қилади. У нафақат иштахани очади, балки турли касалликлар-нинг олдини олиш ва даволаш хусусиятига ҳам эга. Чунки унинг таркибида микробларга қарши кура-шувчи С, куч-қувват ба-ғишловчи В1, В2, В6 дармондорилари, эфир мойи, фитонцидлар, мияга куч-қувват бағишловчи йод моддаси, маъдан тузлар бор.

1 стакан сувга 40 гр. саримсоқ солиб, 5 дақиқа қайнатиб, овқат-дан бир соат олдин 3 маҳал бир ош қошиғида 2 ҳафта ичилса ги-пертония, атеросклерозни барта-раф этади. Шунингдек, қовуқ, буй-рак, ўт пуфағидаги тошларни туши-риб, никриз-подаграни даволаш-да, болалардаги гижжани туши-ришда, шамоллаш, ўпка сили, су-рункали йўтални даволашда яхши самара беради.

АҚШда бўлиб ўтган халқаро симпозиумда 50 дан зиёд мамла-катнинг биолог-кимёгар, тиббиёт соҳаси олимлари асрлар давоми-да халқ табobatiда кенг қўлланил-ган ушбу сирли неъматнинг янги қирралари кашф этилганини эълон қилишди. Айниқса, саримсоқ ХХІ аср вабоси — саратон ва юрак-қон томир хасталикларини даволашда ишончли восита эканлиги эътироф этилди. Унинг таркибида чириш-ни тўхтатувчи, микробларга қирон келтирувчи биологик моддалар борлиги ҳақида симпозиум қат-нашчилари алоҳида тўхталди.

Саримсоқда йўғон ичак сарато-нидан химояловчи модда борли-гини профессор К.Спахов илмий жиҳатдан исботлаб берган. Акаде-мик Абдукарим Усмонхўжаевнинг фикрича, пишган саримсоққа қара-ганда хоми ўн баробар шифобах-шдир. Мутахассисларнинг фикри-ча, бир кунлик меъёр 2 бўлак(пар-рак)дан ошмаслиги керак. Сарим-соқ кони фойда, ундан меъёрида истеъмол қилиш эса узок умр га-ровидир.

Т.АЗЛАРХОНОВ

Тошкент шаҳар савдо, мат-лубот кооперацияси ходимла-ри ва тадбиркорлар касаба уюшмаси кенгаши раёсати ва жамоаси ташкилий ишлар бўлими мудири Бахтиёр Достходжаевга акаси

Тоҳир ДОСТХОДЖАЕВнинг вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик изҳор қила-ди.

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Фаргона ви-лояти кенгаши жамоаси Сўх тумани бўйича вакили Мурод-жон Акпаровга отаси

ЖАВҲАР ОТАНИНГ вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Қўлгуга нима етсин

Том сувоқ

Пул деса ўзини самолётдан парашютсиз ташлайдиган олғир бир киши нашриётга келиб, Афандига ялинибди:

— Ҳурматли Насриддин Хўжаевич! Уйимнинг томини суватмоқчи эдим, таржимага бир китоб берсангиз. Сомонга пул керак бўлиб қолди.

Шунда Афанди столга бир мушт уриб бақирди:

— Бу ер сомон бозори эмас, жўнанг!

Жарима

Бир киши балиқ овлаб ўтурса, ёнига назоратчи келиб:

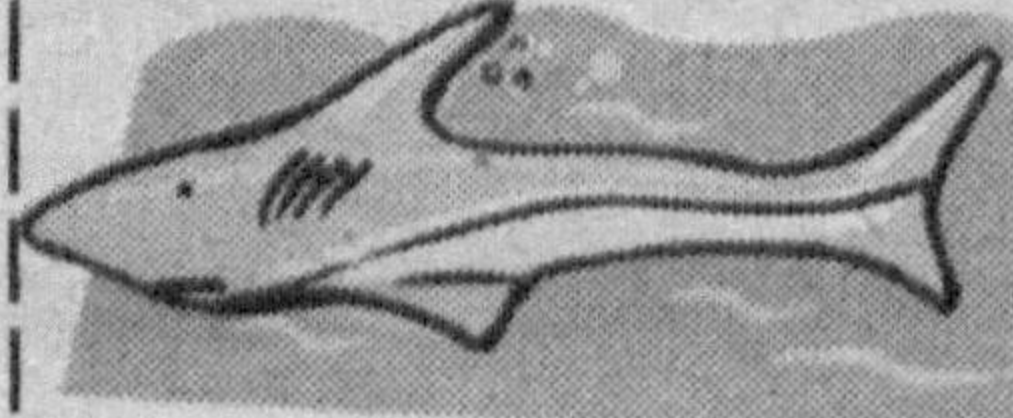
— Сиздан ўн минг сўм жарима ундиришимга тўғри келади, — дебди.

— Нега энди?

— Чунки сиз, тақиқланган жойда балиқ овлаяпсиз.

— Кечирасиз, мен балиқ овляйтганим йўқ, чувалчангни чўмилтираяпман.

— Барибир жарима тўлайсиз, чунки, чувалчангни жамоат жойида, яна яланғоч ҳолда чўмилтираяпсиз, — дермиш назоратчи.

Топилма

Ресторанда бир ҳўранда тўсатдан ўрнидан турди-да қичқирди:

— Ким лентага ўралган пул йўқотди?

— Мен йўқотдим, мен, — дея ўрнидан турди бир киши.

— Мана, лентасини топиб олдим.

Вой, студент

Икки скелет гаплашиш-япти:

— Неча килосан?

— Йигирма кило. Сен-чи?

— Йигирма саккиз.

— Вой, «пончик»!

— Вой, студент!!!

Муаллим:

— Қолдик овқатлар билан озиқланувчи уй ҳайвонининг номини айтинг!
Ўқувчи:
— Суварак.

Даданг балиқ оВида

Чувалчанг онасидан сўрабди:

— Ойи, дадам қаерда?

Онаси:

— Даданг маҳалладаги чувалчанглар билан балиқ овига кетган.

Алоҳида ота

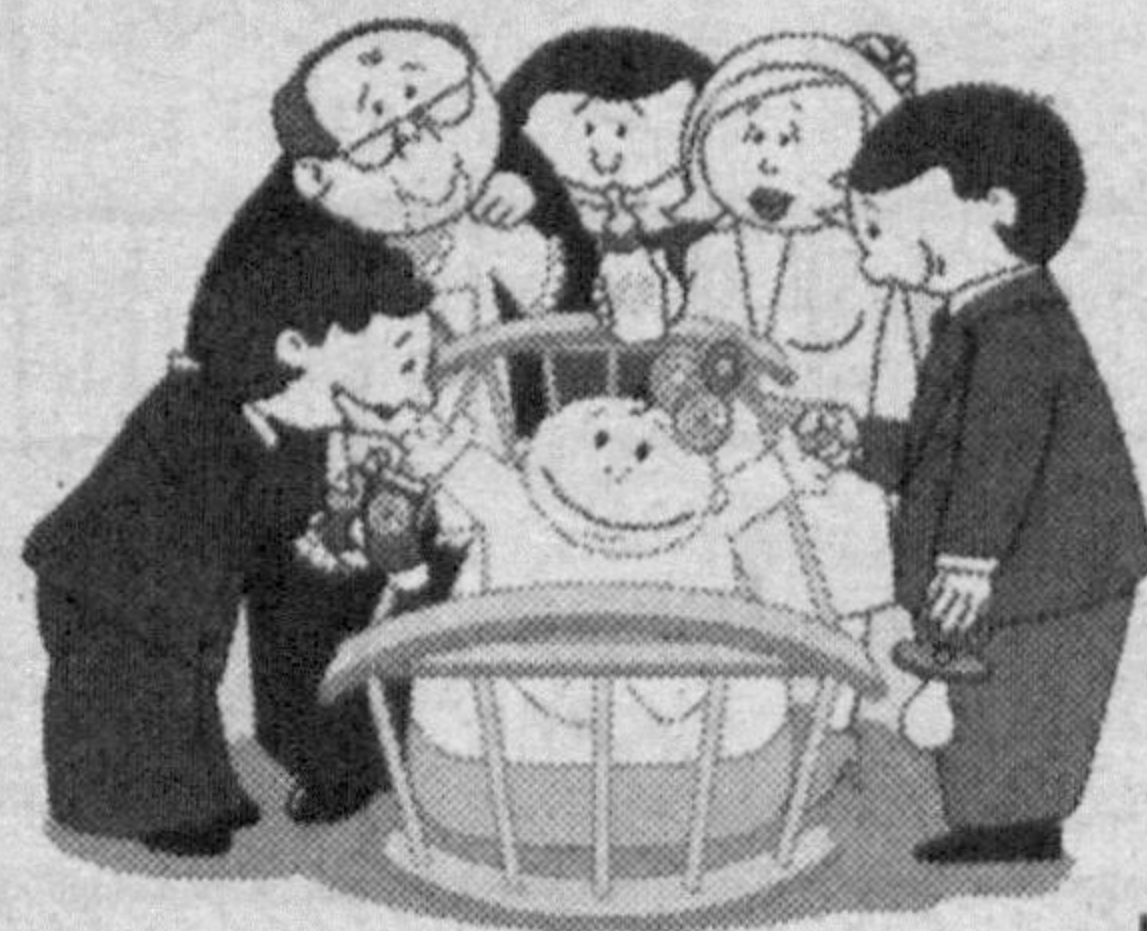
Болалар боғчасида учта бола бир-бирига мактанаяпти. Биринчиси:

— Биз уйда икки боламиз ва ҳар бири-мизнинг алоҳида хонамиз бор, — дебди.

Иккинчиси:

— Биз эса учта боламиз, ҳар биримизнинг алоҳида велосипедимиз бор, — деса, учинчиси:

— Биз уйда бешта боламиз ва ҳар бири-мизнинг алоҳида дадамиз бор, — дермиш.

Отни яшириб кўр-чи?

— Нега от пойгасида қатнашиб, сира ютолмайсан-у, карта ўйнида доим омадинг келаверади?

— Сен отни енгинг орасига яшириб кўр-чи, сигармикан?

Чўмилтириб бўлгач...

Бир бола дўстининг олдига келса, у кучукчасини чўмилтираётган экан.

— Кучукчангни совуқда чўмилтирма, ўлиб қолади-ку...

— Ишинг бўлмасин, ўлиб қолмайди.

Бироздан кейин келиб қараса, ҳалиги бола йиғлаб ўтирибди. Ёнида кучукчаси ўлиб қолган.

— Айтдим-ку чўмилтирма, ўлиб қолади деб.

— Унинг учун ўлгани йўқ, чўмилтириб бўлгач, яхшилаб сиққандим...

Мактаб директорининг қизи

Мактаб директори таксига минди. Манзилга етгач, ҳайдовчига 500 сўм узатди. Ҳайдовчи:

— Кеча қизингиз шу ергача 1000 сўм берганди.

Директор:

— Бунинг ажабланарли жойи йўқ. Қизимнинг «мактаб директорининг қизи» деган номи бор. Менинг дадам эса оддий ишчи.

Изоҳи сиздан...

Неча йилда келди бу омад,
Ўтдан ҳам қолишмас бу қомат.
Худойим, ўзингга минг шукр,
Чукча қилар бўлди даромад.

Не қилсам, қоларкан кўп фойда,
Сотсамми, балиқ кўп ҳар жойда.
Бозорда ҳам рақобат катта,
Сотмасанг-да оласан патта.

Яхшиси уйга олиб борайин,
Нимта қилиб дошқозонга солайин.
Чорлаб барча қариндош-уруғин,
Мазза қилиб балиқхўрлик қилайин.

Содиқ ИСАЕВ,
«Самарқанд мебел» АЖ директори ўринбосари

Ов келиб бароридан,
Илинди-ку зўр лаққа.
Бўйи бўйимга монанд,
Дўстлар, келинг кўноққа.

Рустам САТТОРОВ,
Наманган шахри

Кел, дўстим, биз томонга,
Тайёрладим қайиқни.
Тутиб бергум бир зумда,
Бўйимга тенг балиқни.

Асадулла МИРЗААКБАРОВ,
«Ҳамкорбанк» ОАТБ бирлашган касаба уюшма кўмитаси раиси

Энди қайдан оламан,
Деб турганимда ақча.
Илинди қармоғимга
Каттагина балиқча.

Бозорга олиб чиқсам,
Яхши нархга кетади.
Йўқ, яхшиси сотмасам,
Чойхонага етади.

Илҳомжон НУРМАТОВ,
Қибрай тумани

Рукнимизнинг май ойи голиби деб қибрайлик мухлисими Илҳомжон Нурматов топилди. Энди навбатдаги суратга изоҳ топинг-чи?

(2-8 мин)

Ҳафта давомида яқин дўстларингиздан хат-хабар оласиз. Ҳамкорлар билан режалаштирилган ишлар ўз ўрнига тушади. Оилангизда бироз дилхирликлар содир бўлиши мумкин. Шунинг учун кўпроқ вақтни уйда ўтказишга ҳаракат қилинг. Уй-жой таъмирлаш ишларида оила аъзоларингиз билан маслаҳатлашинг.

Қўнғилочар ўйинларга пулингизни режалаб сарфламасангиз, тугаганини билмай қоласиз. Атрофингиздаги ўзгариш ва янгиликларга бефарқ бўлманг. Эриқчоқ бўлсангиз, энг яхши имкониятни ҳам қўлдан бой берасиз. Ўзингизга нисбатан талабчан ва танқидий фикрда бўлинг. Соғлигингизга эътибор беринг.

Ҳафта сизга қўтилмаган воқеаларни ҳаёда қилиши мумкин. Янги уйга кўчиб ўтишингиз мумкин. Ҳамкорларнинг келажакдаги режа ва имзоландиған шартномаларга муносабатини яна бир бор текширинг. Ҳайдовчиларга эса зийракроқ бўлишни маслаҳат берамиз.

Қисқа сафарлар мобайнида автомобилнинг бузилиб қолиши ёки бошқалар билан мулоқотда бироз кўнғилсизлик юзага келиши мумкин. Вазминлик ва самимийлик билан ҳар қандай вазиятдан чиқиб кетиш мумкинлигини унутманг. Ўз устингизда кўпроқ ишлаб, зарарли одатларингизни ташлашга ҳаракат қилинг.

Иш юзасидан бўладиган хизмат сафарида муаммолар ҳал бўлиши қўтилоқда. Зиддиятли вазиятлардан узоқда бўлинг. Ҳўшмуомалалик, ўзгаларни ҳурмат қилиш кўп ишда ёрдам беради. Тижорат ишларида дўстлар ва яқинларингизнинг ёрдамини рад этманг.

Ҳафтанинг бошланиши осойишта ўтади. Даволаниш ёки профилактик муолажа олиш яхши самара беради. Шанба кўни ҳаётингизда янги саҳифа очилади. Узоқ давом этган романтик учрашувлар натижасида оила қурасиз. Руҳан тетик бўлай десангиз, парҳез таомлардан, енгил салатлардан истеъмол қилинг.

Қийин вазиятда қолган дўст ва яқинларингиздан ёрдамнингизни аяманг. Оилавий муаммоларни босиқлик билан ҳал этинг. Фарзандларингиз билан кинотеатрга таширф буюринг. Маданий ҳордиқ чиқарасиз. Дам олиш кўнлари томорқанингизни тартибга келтиринг.

Қўтилмаган вазиятларга дуч келиб қолишингиз мумкин. Турар-жой хавфсизлигини таъминлашга эътибор қаратинг. Оила аъзоларингиз саломатлигига ҳам бепарво бўлманг. Бирор ишни бажаришдан олдин ота-онангиз ва оила аъзоларингиз билан маслаҳатлашсангиз мақсадга мувофиқ бўлади.

Ташқи кўринишингизга эътибор беринг. Ҳафта бошида саломатлигингиз бироз ёмонлашиши мумкин. Атрофингизда сеvimли инсонлар борлигини унутманг. Дам олиш кўнлари фарзандларингиз ва ота-онангиз билан тоғ ёнбағрига дам олишга чиқинг.

Номзодлик диссертациялари, курс ишлари ва диплом ишлари ҳимояси учун ҳафта жуда омадли келади. Ижодий сафарга чиқишни ҳафта бошига режалаштиринг. Дам олиш кўнлари синфдош дўстлар билан юбилей учрашуви қўтилоқда. Иш жойингизда янги гоингиз раҳбарият томонидан маъқуллаёди.

Ҳафта романтик учрашувлар ва саргузаштларга бой бўлади. Таваккал қилманг. Бирор ишга киришиш учун қарор қабул қилишда ҳиссиётларга берилманг. Аниқлик ва тезкорлик ишингизни кўнғилдагидек бўлишига ёрдам беради. Ижод билан шуғулланишингиз аниқ фурсати.

Уйдаги таъмирлаш ишларини ниҳоясига етказасиз. Фақат жисмоний меҳнат билангина шуғулланиб қолманг. Иш жойингиздаги муҳим топшириқларни ўз вақтида бажаришга ҳаракат қилинг. Бирор масала юзасидан тортишгудек бўлсангиз, ўзгалар фикрини ҳам тинглаш кераклигини унутманг.

Ishonch МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси	Бош муҳаррир Абдухалиқ АБДУРАЗЗОҚОВ Таҳрир хайъати: Алла Долженкова, Анвар Юнусов, Довуд Мадиев (Бош муҳаррир ўринбосари), Жаҳонгир Шарофбоев (масъул котиб), Маъмура Адилова, Мирзохид Содиқов, Нормамат Аллаёров, Носирхон Акбаров, Ойсулув Нафасова, Пиримкул Қодиров, Соғиндиқ Ниетуллаев, Шамси Эсонбоев	Бизга кўнғироқ қилинг: Котибият: 256-52-78 Хатлар бўлими: 256-85-43 Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0116-рақам билан рўйхатта олинган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-3. Ҳажми 4 босма табоқ. E-mail: ishonch-doverie@mail.ru	Бизнинг манзил: 100165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134 «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.	Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кўнлари чиқади. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Нашримиздан кўчириб босилганда «Ishonch»-дан олинганлиги кўрсатилиши шарт. Тижорат аҳамиятига молик материаллар ① белгиси остида чоп этилади.	Навбатчи котиб - Ж. Шарофбоев Навбатчи - Д. Раҳмонова Мусаххих - Ш. Абдусаматов Саҳифаловчи-дизайнер: Х. Абдужалилов Буюртма Г— 414 Тиражи: 17621 Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди - 18.30 Сотувда эркин нархда 1 2 3 4 6 7 8
---	---	--	---	---	---